

Allsherjarþing

Dreifing: Almenn
19. desember 2016

Upprunalegt tungumál: Enska

Mannréttindaráð

Þrítugasta og fjórða þing

27. febrúar - 24. mars 2017

Dagskrárliður nr. 6

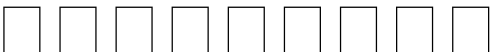
Reglubundin allsherjarúttekt

**Skýrsla vinnuhóps um reglubundna
allsherjarúttekt***

Ísland

* Viðaukanum verður dreift án formlegrar styttingar, á því tungumáli sem hann er lagður fram eingöngu.

GE.16-22405(E)

Please recycle

Efnisyfirlit

Inngangur	3
I. Samantekt á málsmeðferð við úttektarferlið	3
A. Kynning ríkis sem úttekt nær til.....	3
B. Jafningjarýni og viðbrögð ríkis sem úttekt nær til	5
II. Niðurstöður og/eða tillögur.....	14
Viðauki	
Fulltrúar í sendinefndinni.....	26

Inngangur

1. Vinnuhópur um reglubundna allsherjarúttekt sem settur var á fót í samræmi við ályktun Mannréttindaráðs Sameinuðu þjóðanna (SP) nr. 5/1 hélt tuttugustu og sjöttu fundarlotu sína frá 31. október til 11. nóvember 2016. Úttektin á Íslandi fór fram á fjórða fundinum, hinn 1. nóvember 2016. Ragnhildur Hjaltadóttir, ráðuneytisstjóri innanríkisráðuneytisins, var í forsvari fyrir sendinefndinni. Á tíunda fundi sínum hinn 4. nóvember 2016 samþykkti vinnuhópurinn skýrslu um Ísland.
2. Hinn 12. janúar 2016 valdi Mannréttindaráðið eftirfarandi þrjú ríki til að annast úttektina gagnvart Íslandi: Alsír, Filippseyjar og Venesúela.
3. Í samræmi við 15. málsgrein viðauka ályktunar Mannréttindaráðsins nr. 5/1 og 5. málsgrein viðauka við ályktun ráðsins nr. 16/21 voru eftirfarandi skjöl gefin út fyrir úttektina á Íslandi:
 - (a) Landsskýrsla framlögð/skrifleg kynning gerð í samræmi við 15. málsgrein (a) (A/HRC/WG.6/26/ISL/1).
 - (b) Samantekt unnin af Mannréttindastofnun Sameinuðu þjóðanna í samræmi við 15. málsgrein (b) (A/HRC/WG.6/26/ISL/2).
 - (c) Útdráttur unnin af Mannréttindastofnuninni í samræmi við 15. málsgrein (c) (A/HRC/WG.6/ISL/3).
4. Listi af fyrirfram undirbúnum spurningum frá Tékklandi, Þýskalandi, Mexíkó, Noregi, Slóveníu, Spáni, Svíþjóð og Bretlandi var sendur til Íslands fyrir milligöngu skýrslugjafanna þriggja: Alsír, Filippseyja og Venesúela. Þessar spurningar má nálgast á vefsvæði úttektarinnar.

I. Yfirlit yfir málsmeðferð við úttektarferlið

A. Kynning ríkis sem úttekt nær til

5. Sendinefnd Íslands skýrði frá því að í kjölfar nýafstaðinna alþingiskosninga (29. október 2016) væru 48 prósent þingmanna konur.
6. Allsherjarúttektin veitti einstakt tækifæri til þess að fjalla um árangur og áskoranir ríkjanna.
7. Sendinefndin útskýrði að íslensk lög byggðust á tvíeðliskenningunni. Ekki væri fullnægjandi að fella samning í heild inn í landslög þar sem það myndi ekki tryggja raunverulega innleiðingu þeirra réttinda sem hann kvæði á um. Þar af leiðandi gæti fullgildingarferlið verið langdregið og hefði það verið gagnrýnt.
8. Ísland hefði langa lýðræðishefð og öflugan stofnanaramma til að vernda mannréttindi, þar með talið skilvirkt dómkerfi og umboðsmann Alþingis.
9. Yfirvöld sættu stöðugu aðhaldi af hálfu samfélagsins að sinna skyldum sínum í anda mannréttinda. Það væri ómissandi þáttur.
10. Í sjö ár samfleytt hefði Ísland verið efst á lista Alþjóðaefnahagsráðsins (World Economic Forum) yfir jafnrétti kynjanna og hefði einnig verið efst á lista yfir friðsömustu ríki heims frá því farið var að taka listann saman árið 2007.

11. Fyrsta allsherjarúttektin á Íslandi árið 2011 hefði leitt til 84 tilmæla sem flest hefðu verið samþykkt af íslenskum stjórnvöldum. Vinnuhópur, þvert á ráðuneyti, hefði haft samráð við borgarasamfélagið við undirbúning skýrslunnar vegna yfirstandandi úttektar. Drög að skýrslunni voru birt á vefsíðu innanríkisráðuneytisins. Ýmis samtök hefðu einnig lagt fram eigin skýrslur fyrir yfirstandandi úttekt.
12. Helsta gagnrýnin innanlands við undirbúning allsherjarúttektarinnar varðaði hversu hægt gengi að fullgilda samninginn um réttindi fatlaðs fólks. Í kjölfar samþykktar þingsályktunar hafi ríkisstjórnin fullgilt samninginn hinn 24. september 2016.
13. Síðan Ísland lagði fram skýrslu sína hefði orðið frekari þróun sem hafi að mestu leyti verið bein afleiðing allsherjar úttektarferilsins.
14. Í kjölfar nýlegra breytinga á lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla (jafnréttislögum) hafi jafnlaunastuðull verið kynntur í formi jafnlaunavottunar fyrir fyrirtæki og stofnanir. Nýleg aðgerðaáætlun um jafnrétti kynjanna kvað á um kynjasamþættingu innan fjögurra ára í öllum verkefnum sem snerta stefnumótun og ákvarðanatöku, kynjaða hagstjórn og fjárlagagerð og endurskoðun á jafnréttislögum. Áætlunin tekur til vinnumarkaðarins og jafnra launa, kynbundins ofbeldis, menntunar, heilsu og alþjóðlegs samstarfs. Hún kveður á um ráðstafanir til að örva karlmenn til að stuðla að jafnrétti. Hámarksgreiðslur fyrir fæðingarorlof hafi aukist umtalsvert á undangengnum árum til að gera báðum foreldrum kleift að taka foreldraorlof.
15. Fyrirhuguð endurskoðun á lögum um almannatryggingar, einföldun bótakerfisins og aukinn sveigjanleiki við valfrjáls starfslok hefðu verið samþykkt á Alþingi í október 2016. Lágmarkslífeyrir hefði verið hækkaður til að tryggja fullnægjandi lífskjör fyrir þá sem eru með lægstu tekjurnar.
16. Í júní 2016 hafi Alþingi innleitt ný lög um útlandinga til að auka öryggi fólks sem sækist eftir alþjóðlegri vernd með áherslu á hagsmuni barna, einstaklinga í viðkvæmri stöðu og stöðu ríkisfangslausra einstaklinga. Lögin setja tímafrest á yfirferð umsókna fyrir alþjóðlega vernd og búsetu og kveða á um móttöku- og greiningarstöð þar sem þarfir og heilsufarslegt ástand hælisleitenda yrði metið við komu. Spáð var að fjöldi hælisleitenda yrði um eitt þúsund árið 2016.
17. Aðgerðaáætlun um aðlögun, samþykkt í september 2016, hefði það að markmiði að nýta fjölbreyttan menningarlegan bakgrunn, þekkingu og hæfileika innflytjenda til þess að auðga íslenskt samfélag. Skref yrðu stigin í þá átt að tryggja greiðan aðgang innflytjenda að opinberri þjónustu og hvetja til virkrar þátttöku í samfélaginu. Yfirvöld myndu sækjast eftir breiðri sátt við frjáls félagasamtök, fjölmiðla og einkageirann við innleiðingu á aðgerðaáætluninni.
18. Sendinefndin lagði áherslu á mikilvægi menntunar á Íslandi sem byggðist á einsleitni, jöfnuði, lýðræðislegum gildum, aðgangi fyrir alla og jöfnum tækifærum. Menntamálaráðuneytið hefur tekið þátt í verkefninu „Ekkert hatur“ frá 2014, meðvitað um hættuna sem stafar af hatursorðræðu, með virkri þátttöku ungs fólks.
19. Árið 2016 lagði innanríkisráðuneytið í fyrsta skipti fram skýrslu um mannréttindi til Alþingis sem útlistar þýðingu stýrihóps þvert á ráðuneyti um mannréttindi sem hefur því hlutverki að gegna að bæta og samræma innleiðingu mannréttindaskuldbindinga og eftirfylgni þeirra.

B. Jafningjaryni og viðbrögð ríkis sem úttekt nær til

20. Á meðan á jafningjaryni stóð fluttu 66 sendinefndir yfirlýsingu. Tilmæli sem voru gerð meðan á rýninni stóð eru í 2. hluta þessarar skýrslu.
21. Tógó fagnaði þeim framförum sem Ísland hefði náð við innleiðingu á tilmælum sem samþykkt voru í annarri umferð allsherjarúttektarinnar. Tógó veitti því eftirtekt og lýsti yfir ánægju með það að skýrslan hefði verið unnin í opnu samráði við borgarasamfélagið og fagnaði aðild Íslands að ýmsum alþjóðlegum mannréttindaskuldbindingum.
22. Túnis hrósaði viðleitni til að vernda réttindi kvenna og spurði um ráðstafanir sem gerðar væru til að vinna gegn mismunun og ofbeldi gegn konum og til að ná jafnrétti á vinnumarkaði, sérstaklega launajöfnuði. Túnis spurði út í ráðstafanir til að setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun og einnig aðgerðir til að koma í veg fyrir að brottfall úr skólum.
23. Tyrkland fagnaði háu hlutfalli kvenna á Alþingi, ráðstöfunum til að auka hlut kvenna, þar með talið innan lögreglunnar og nálgunina við jafnlaunastaðal. Tyrkland studdi tilmæli sem gerð höfðu verið af nefndum sem starfa á grundvelli mannréttindasamninga SP varðandi ofbeldi gegn konum og til að koma í veg fyrir kynferðisofbeldi gegn börnum.
24. Úkraína taldi jafnréttisáætlanir til eftirbreytni, þar með talið stuðning Íslands við „HeForShe“ herferðina og „barbershop“ ráðstefnurnar. Úkraína sagði að fullgilding samninga um réttindi fatlaðs fólks væru til framfara, svo og væru framlög til mannúðaraðstoðar til sýrlenskra flóttamanna virðingarverð.
25. Bretland vakti athygli á lagabreytingum varðandi jafnrétti kynjanna og réttindi innflytjenda, hælisleitenda og aldraðra. Bretland óskaði eftir uppfærðum upplýsingum um tíðni mismununar eftir kynþætti eða uppruna, um innleiðingu á samningnum um réttindi fatlaðs fólks og framfarir við að koma á fót sjálfstæðri innlendri mannréttindastofnun og fullgildingu valkvæðu bókunarinnar við samninginn gegn pyndingum og annarri grimmilegri, ómannlegri eða vanvirðandi meðferð eða refsingu.
26. Bandaríkin hrósuðu Íslandi fyrir að standa vörð um umburðarlyndi, jafnrétti kynjanna og réttindi lesbía, homma, tvíkynhneigðra, transfólks og intersex einstaklinga og móttöku sýrlenskra flóttamanna. Bandaríkin fögnuðu stofnun móttökustöðvar fyrir hælisleitendur og þolendur mansals, svo og nýju fangelsi. Bandaríkin lýstu yfir áhyggjum á viðvarandi kynbundnu ofbeldi, ofbeldi gegn börnum, mismunun gegn innflytjendum og því að gerendur í málum sem varða mansal séu ekki sóttir til saka og sakfelldir.
27. Úrúgvæ fagnaði viðleitni Íslands til að stuðla að jafnrétti kynjanna, að bæta réttindi lesbía, homma, tvíkynhneigðra, transfólks og intersex einstaklinga til að stofna til hjónabanda og ættleiða börn, svo og að bregðast þverfaglega við heimilisofbeldi. Aðgerðaáætlun til að vinna gegn kynferðislegu og kynbundnu ofbeldi hefði hins vegar ekki verið endurnýjuð.
28. Afganistan fagnaði breytingum sem gerðar voru á jafnréttislögunum til að flýta fyrir framförum varðandi jafnrétti kynjanna og til jafnra tækifæra. Afganistan mat einnig mikils stofnun sjóðs um jöfn tækifæri til þess að fjármagna verkefni og rannsóknir á jafnrétti kynjanna, bæði á landsvísu og alþjóðavísu.
29. Albanía hrósaði Íslandi fyrir að styðja við reglubundið kerfi til að vernda og stuðla að mannréttindum í samræmi við markmið helstu mannréttindanefnda. Albanía hvatti stjórnvöld að styrkja mannréttindi og mannréttindastofnanir enn frekar.

30. Alsír fagnaði þeim ráðstöfunum sem Ísland hefði gert frá 2011 til að berjast gegn kynjamsírétti og sér í lagi til að ná fram launajafnrétti og að setja lágmarkskvóta kvenna sem sitja í opinberum nefndum og stjórnnum fyrirtækja. Alsír fagnaði einnig skrefum sem tekin hefðu verið varðandi réttindi fatlaðs fólks, sérstaklega með löggjöf og stefnumörkun.
31. Argentína óskaði Íslandi til hamingju með stuðning við yfirlýsingu um öryggi í skólum („Safe Schools Declaration“) og fullgildingu samnings um réttindi fatlaðs fólks. Argentína veitti eftirtekt samþykkt á stöðluðum og stofnanabundnum umleitunum til að vernda og bæta stöðu kvenna.
32. Armenía hrósaði Íslandi fyrir framúrskarandi stöðu í mannréttindamálum, sér í lagi hvað varðar jafnrétti og réttindi kvenna, í fræðslu um mannréttindi sem hluta af námsefni í skólum og í viðleitni til þess að veita menntun fyrir alla. Armenía fagnaði einnig lagalegum og stjórnsýslulegum ráðstöfunum til að stuðla að réttindum fatlaðs fólks og hvatti Ísland til þess að halda áfram að fullgilda mannréttindaskuldbindingar.
33. Ástralía hrósaði Íslandi fyrir þær framfarir sem hefðu orðið en benti um leið á að Mannréttindaskrifstofa Íslands hefði ekki trausta fjármögnun eða lagalega stöðu sem sjálfstæð innlend mannréttindastofnun. Ástralía benti á skort á heildstæðri löggjöf til að vernda réttindi intersex einstaklinga og kallaði eftir því að Ísland eflði vernd fyrir lesbíur, homma, tvíkynhneigða, transfólk og intersex einstaklinga. Ástralía kallaði eftir að Ísland eflði vernd aldraðra.
34. Bangladess benti á áhyggjur mannréttindanefnda varðandi mikilvæg svið misréttis sem hafa áhrif á konur, sérstaklega þær sem koma fram hjá nefnd um afnám allrar mismununar gagnvart konum, um þá erfiðleika sem kvenkyns innflytjendur verða fyrir í atvinnuleit, í aðgengi að heilbrigðisþjónustu og hættu á að verða beittar ofbeldi. Bangladess tók fram að nefndin um réttindi barnsins hefði áhyggjur af því að meginreglunni um hagsmuni barnsins væri ekki beitt við að tryggja aðgang foreldra að börnum.
35. Brasilía deildi áhyggjum nefndar um réttindi barnsins varðandi þann möguleika að börn innflytjenda nytu ekki heilbrigðistrygginga. Það brýndi Ísland í því að bæta aðgengi fyrir börn og unglinga að fræðsluefni og almennum upplýsingum um heilbrigðisþjónustu. Brasilía rómaði breytingu á jafnréttislögunum sem miðar að því að flyta fyrir framförum í átt til jafnréttis kynjanna.
36. Kanada óskaði Íslandi til hamingju með að vera efst á lista Alþjóðaeftahagsráðsins (World Economic Forum) yfir jafnrétti kynjanna og hvatti til að haldið yrði áfram að gera ráðstafanir til að útrýma launamísrétti kynjanna fyrir 2022. Kanada hrósaði Íslandi fyrir að taka á móti flóttamönnum að tilstuðlan Flóttamannahjálpar Sameinuðu þjóðanna. Það mat mikils viðvarandi boðskipti milli Kanada og Íslands um jákvæða reynslu af aðlögun innflytjenda og hátt hlutfall þeirra á vinnumarkaði.
37. Síle vakti athygli á framtaki Íslands sem miðar að því að vinna gegn kynbundnu misrétti, sér í lagi tilkomu 40% kvóta í stjórnnum opinberra stofnana og fyrirtækja, svo og í nefndum á vegum hins opinberra. Síle telur að nú sé betur staðið að málefnum innflytjenda og flóttafólks og fór jákvæðum orðum um lagalegar ráðstafanir sem gerðar hafi verið til þess að vernda rétt fatlaðs fólks.
38. Kína lýsti yfir áhyggjum af kynþáttamísrétti og útlendingahatri, skorti á framförum í að vinna bug á kynjamsírétti og að konur séu beittar ofbeldi. Réttindi barna, aldraðra og fatlaðs fólks hafi enn ekki verið tryggð að fullu. Erlendir ríkisborgarar verði fyrir misrétti í vinnu, menntun og heilbrigðisþjónustu. Kína hvatti Ísland til þess að gera skilvirkar ráðstafanir til að leysa úr þessum vandamálum.
39. Kólumbía lagði áherslu á þá forystu sem Ísland sýndi á sviði kynjajafnréttis og kvenréttinda. Það vakti athygli á samþykkt aðgerðaáætlunar gegn

mansali, sem og ákvörðun um að taka á móti fleiri flóttamönnum vegna yfirstandandi flóttamannavanda.

40. Tékkland mat mikils þær upplýsingar sem kynntar voru, sér í lagi lokastigi að undirbúningi á fullgildingu valkvæðrar bókunar við samninginn gegn pyndingum.

41. Danmörk fagnaði því að Ísland gerði ráð fyrir að fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum fyrir lok árs 2016. Danmörk hrósaði Íslandi fyrir fyrirætlun um að setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun sem byggist á meginreglum er varða stöðu landsstofnana sem stuðla að og vernda mannréttindi (Parísarviðmiðin). Danmörk óskaði eftir svörum við því hvernig Ísland tæki á áskorunum í mansalsmálum í tengslum við stóraukinn fjölda ferðamanna.

42. Ekvador fagnaði breytingu á jafnréttislögunum og gildistöku laga um útlendinga og laga um málefni innflytjenda. Í ljósi áskorunar við innleiðingu vonaðist Ekvador til að framtak eins og samþykkt landsáætlunar um mannréttindi og stofnun sjálfstæðrar innlendar mannréttindastofnunar yrði að veruleika í náinni framtíð.

43. Egyptaland hafði miklar áhyggjur af fjölgun hatursglæpa, umræðu sem einkennist af kynþáttahatri, andúð á útlendingum og tilvist opinberrar stefnu sem felur í sér mismunun. Egyptaland hefði áhyggjur af launamisrétti kynjanna og mismunun gagnvart fötluðu fólki á ýmsum sviðum.

44. Eistland hrósaði Íslandi fyrir að taka viðbótar skref gegn heimilisofbeldi og að veita ofbeldi gegn fötluðum athygli, sérstaklega konum. Eistland fagnaði enn fremur að mansali væri veitt meiri athygli og hvatti Ísland til að virkja samfélagið enn frekar í þróun, innleiðingu og mati á reglum gegn mansali. Eistland mat mikils virka þátttöku Íslands í alþjóðlegu samstarfi um frelsi á netinu (e. Freedom Online Coalition) og framúrskarandi árangur í að tryggja frjálst og opið net.

45. Finnland var ánægt með að borgarasamfélagið hefði almennt verið með í ráðum og fengið tækifæri til að tjá sínar skoðanir á landsskýrslunni, að Ísland hefði breytt hegningarlögunum til að gera heimilisofbeldi refsivert í samræmi við samninginn um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi á konum og heimilisofbeldi (Istanbúlsamninginn) og að tillaga að nýrri löggjöf um stofnun sjálfstæðrar innlendar mannréttindastofnunar væri í opnu samráðsferli. Finnland hvatti Ísland til þess að halda áfram við mikilvæga vinnu til að bæta þjónustu Barnahúss fyrir fötluð börn og að kynna Barnahús sem fyrirmynd.

46. Frakkland fagnaði ráðstöfunum til þess að stuðla að kynjajafnrétti og fullgildingu samningsins um réttindi fatlaðs fólks.

47. Georgía vakti athygli á framförum Íslands síðan síðasta úttekt fór fram, sér í lagi gildistöku laga um útlendinga og um málefni innflytjenda og verkefni sem hafa verið innleidd til að berjast gegn kynjamisrétti, þar með talinn staðal um launajafnrétti. Georgía fagnaði fullgildingu samnings Evrópuráðsins um aðgerðir gegn mansali og samningnum um réttindi fatlaðs fólks.

48. Þýskaland hrósaði Íslandi fyrir staðfestu í að hafa í heiðri og stuðla að mannréttindum og frelsi en benti á að Ísland hefði ekki enn fullgilt samninginn frá 1961 um aðgerðir til að draga úr ríkisfangsleysi eins og kynnt var í fyrstu úttektinni.

49. Gana hrósaði Íslandi fyrir hátt hlutfall kvenna á Alþingi og fagnaði aðgerðaáætlun sem miðaði að því að auka hlut kvenna og faglega þróun þeirra innan lögreglunnar.

50. Í svörum við spurningum um stofnun sjálfstæðrar innlendrar mannréttindastofnunar í samræmi við Parísarviðmiðin svaraði Ragna Bjarnadóttir, fulltrúi Íslands, því til að innanríkisráðuneytið hefði undirbúið frumvarp í kjölfar opins samráðs, þar með talið fyrir nýja stofnun sem byggist á núverandi Mannréttindaskrifstofu Íslands. Fyrirhuguð stofnun myndi taka yfir starfsemi sem krafist er samkvæmt samningi um réttindi fatlaðs fólks. Ný landsáætlun um mannréttindi yrði kynnt á Alþingi árið 2017.
51. Varðandi fullgildingu valkvæðrar bókunar við samninginn gegn pyndingum hafi innanríkisráðuneytið gert tillögu sem kveður á um að umboðsmaður Alþingis gegni hlutverki innlands eftirlitsaðila samkvæmt bókuninni. Íslensk yfirvöld væru að gera allar ráðstafanir til að tryggja að umboðsmaður gæti tekið yfir þetta nýja hlutverk snemma árs 2017.
52. Sendinefndin veitti yfirsýn yfir núverandi löggjöf til þess að berjast gegn pyndingum, þar með talið löggjöf sem heimilar föngum að áfrýja skilyrðum gæsluvarðhalds til innanríkisráðuneytisins sem þyrfti að bregðast við innan fjögurra virkra daga. Pyndingar væru ekki skilgreindar sérstaklega í hegningarlögunum en 68. grein stjórnarskrárinnar kveður á um bann við pyndingum og ómannlegri eða vanvirðandi meðferð og refsingu í samræmi við 3. gr. samningsins um vernd mannréttinda og mannfrelsis (Mannréttinasáttmáli Evrópu). Ólögmat nauðung og óréttmæt handtaka væri bönnuð samkvæmt hegningarlögunum.
53. Hvað varðar samninginn um réttindi fatlaðs fólks hefði frá árinu 2014 verið unnið að því í samráði við almenning að endurskoða lögræðislög, lög um málefni fatlaðra og lög um félagsþjónustu sveitarfélaga til að vernda lögræði þeirra, koma í veg fyrir þvingaða sjúkrahúsvistun og tryggja notendastýrða persónulega þjónustu og sjálfstætt líf. Gert væri ráð fyrir að velferðarráðuneytið muni birta á netinu til opins samráðs aðgerðaáætlun um málefni fatlaðs fólks. Framfarir hefðu orðið varðandi lífeyri fatlaðs fólks. Lög um almannatryggingar sem tóku gildi í október 2016 hefðu hækkað lífeyri þeirra sem væru með lægstu tekjurnar.
54. Í svari við spurningu frá Banglades greindi sendinefndin frá því að frá 2011 hefði opinber þróunarástoð verið aukin um 74% að raunvirði. Þróunaráætlun Íslands fyrir árin 2017-2021 yrði ákvörðuð af nýrri ríkisstjórn.
55. Varðandi ráðstafanir í baráttunni gegn mansali væri stýrihópur ábyrgur fyrir því að greina þolendur mansals og nauðungarvinnu, gera fræðsluáætlun um mansal fyrir viðeigandi fagfólk og stéttarfélög og að þjálfa vinnueftirlitsmenn í að koma auga á nauðungarvinnu. Um þetta hefði verið gerð sérstök aðgerðaáætlun. Ísland væri að skipuleggja heildstæða herferð til að auka vitund um réttindi launafólks.
56. Grikkland hrósaði Íslandi fyrir nýlegar aðgerðir til að stuðla að jafnrétti kynjanna, breytingar á jafnréttislögunum, þar með talinn kvóta, skuldbindingar til að stuðla að og vernda réttindi lesbía, homma, tvíkynhneigðra, transfólks og intersex einstaklinga, heildstæða stefnu um aðlögun flóttamanna og innflytjenda og umtalsverðrar viðleitni til að rétta hlut aldraðra og fatlaðs fólks.
57. Gvatemala benti á að framfarir hefðu átt sér stað í að stuðla að og vernda mannréttindi á Íslandi, sér í lagi með tilliti til flóttamanna og hælisleitenda. Hins vegar ætti að endurskoða lög um flóttamenn svo að þau væru í fullu samræmi við ákvæði alþjóðasamnings um borgaraleg og stjórnmálaleg réttindi og viðeigandi alþjóðasamninga.
58. Haítí benti á að framfarir hefðu verið kynntar er varða kynjajafnrétti, misrétti vegna þjóðernisuppruna og kynþáttar og réttindi fatlaðs fólks, sér í lagi í gegnum nýlega fullgildingu samningsins um réttindi fatlaðra. Haítí hrósaði Íslandi sem fyrirmynd fyrir allar litlar eyþjóðir á mörgum sviðum, þar með talið á sviði mannréttinda.
59. Ungverjaland hrósaði vinnu sem lögð hefði verið í að þróa staðal fyrir launajafnrétti sem gæti þjónað því hlutverki að verða gagnleg fyrirmynd fyrir önnur lönd sem sækjast eftir því að ná fram jafnrétti kynjanna. Ungverjaland rómaði hið fjölbætta starf og hlutverk

Mannréttindaskrifstofu Íslands en benti á að valdsvið hennar, sjálfstæði og fjármögnun væru ekki lögbundin. Ungverjaland spurði um fyrirætlanir Íslands hvað varðaði fullgildingu á valkvæðri bókun við samninginn gegn pyndingum.

60. Indónesía benti á hversu margt hefði verið gert til að berjast gegn kynjamisrétti og gildistöku laga um útlendinga í júní 2016 og laga um málefni innflytenda 2012. Indónesía mat einnig mikils gildistöku löggjafar um úrbætur í dómkerfinu í maí 2016.

61. Íran benti á fréttir um kynferðislegt ofbeldi gegn börnum og lakari gæði og aðgengi að opinberri heilbrigðisþjónustu, sérstaklega fyrir fjölskyldur með fötluð börn. Það benti á fjölgun á tilfellum þar sem ofbeldi gegn konum væri annars vegar og hin þrálátu viðhorf og staðalímyndir sem leiddu til ofbeldis gegn konum.

62. Íran hrósaði Íslandi fyrir aðgerðir við að fylgja eftir áður nefndum tilmælum til að stuðla að og vernda mannréttindi innanlands. Íran veitti eftirtekt framtaki Íslands til að styrkja réttindi aldraðra með því að veita heimilishjálp og hjúkrunarþjónustu.

63. Ítalía veitti viðleitni Íslands til að berjast gegn heimilisofbeldi eftirtekt, sér í lagi með tilliti til „Höldum glugganum opnum“ verkefnisins sem miðaði að því að tryggja aukið öryggi og að bæta stuðningsþjónustu fyrir þolendur heimilisofbeldis.

64. Japan hrósaði Íslandi fyrir ráðstafanir sem gerðar voru til að bæta stöðu og þátttöku kvenna í samfélaginu. Japan bað Ísland um að deila upplýsingum um ráðstafanir til að innleiða dagskrá um sjálfbæra þróun 2030. Japan hrósaði landinu fyrir fullgildingu samningsins um réttindi fatlaðs fólks og spurði um nýja löggjöf eða ráðstafanir sem hafa verið kynntar í tengslum við hann. Japan spurði um framfarir eða erfiðleika sem hafa skapast við að undirbúa fullgildingu alþjóðasamnings um vernd gegn mannránum.

65. Líbanon benti á að Ísland hefði eindregið fylgt eftir tilmælum frá fyrri úttekt árið 2011, sér í lagi hvað varðaði breytingar á lögum um bann við mismunun og til að ná fram kynjajafnrétti.

66. Líbía hrósaði Íslandi fyrir mikilvæg skref í að fullgilda Evrópusamninginn um málefni þátttakenda í málflutningi fyrir Mannréttindadómstóli Evrópu og að samræma landslög við þann samning.

67. Maldíveyjar vöktu athygli á hve vel Ísland tryggði hlut kvenna í opinberum stofnunum, þar á meðal með innleiðingu kynjakvóta. Maldíveyjar mátu mikils ráðstafanir sem gerðar voru til að vernda réttindi fatlaðs fólks með lögum frá 2011 um réttindagæslu fatlaðs fólks.

68. Mexíkó viðurkenndi framfarir sem Ísland hefði sýnt við að þróa verkefni á sviði fötlunar, réttinda barna og farandfólks. Það óskaði Íslandi til hamingju með nýlega fullgildingu á samningnum um réttindi fatlaðs fólks.

69. Mongólía vakti athygli á stefnumótunaraðgerðum sem Ísland hefði ráðist í til að jafna rétt kynjanna og að fjölga kvenkyns starfsmönnum í opinberri þjónustu. Mongólía hrósaði Íslandi fyrir fullgildingu á samningnum um réttindi fatlaðs fólks, stuðningi við réttindi aldraðra og áherslu á réttindi barnsins og velferð barna. Mongólía hrósaði Íslandi fyrir stöðuga viðleitni til að berjast gegn heimilisofbeldi og kynferðisofbeldi með viðeigandi breytingum á löggjöf og framkvæmd.

70. Svartfjallaland fagnaði þeim mikla fjölda tilmæla sem innleidd voru og ákvörðun Íslands um að styrkja enn frekar mannréttindastofnun sína með því að tryggja samræmingu við Parísarviðmiðin. Svartfjallaland vakti athygli á stefnunni um jafnrétti kynjanna og árangrinum sem náðst hefur hingað til og hvatti Ísland til að innleiða tillögur nokkurra samningsstofnana til að taka í gildi heildstæða löggjöf um bann við mismunun sem næði yfir öll svið.

71. Mósambík hrósaði Íslandi fyrir að vera efst á lista Alþjóðaefnahagsráðsins yfir jafnrétti kynjanna undanfarin sjö ár. Mósambík fagnaði vinnu Þróunarsjóðs innflytjendamála sem legði áherslu á verkefni og rannsóknir sem vinna gegn mismunun á

grundvelli þjóðernisuppruna og kynþáttar og að styrkja hlutverk frjálsra félagasamtaka í að vinna með innflytjendum.

72. Namibía mat mikils breytingar á jafnréttislögunum og kynningu á staðlinum um launajafnrétti. Namibía fagnaði stefnu um að heimila innflytjendum jafnan aðgang að vinnumarkaðinum og framtaki til að styrkja stöðu flóttamanna og hælisleitenda.

73. Holland hvatti Ísland til að fullgilda Istanbúlssamninginn tafarlaust til að halda áfram merkilegu starfi á sviði kynjajafnréttis og til að miðla jákvæðri reynslu sinni. Holland nefndi sögu Íslands í tengslum við kynjajafnrétti sem væri jákvæð fyrirmynd. Holland benti á að það væri svigrúm til umbóta varðandi jöfn tækifæri karla og kvenna í menntun og að launajafnrétti hefði ekki enn náðst að fullu. Holland hvatti Ísland til að halda áfram sínu merkilega starfi á sviði kynjajafnréttis og að miðla jákvæðri reynslu sinni.

74. Noregur benti á umtalsverðar umbætur frá síðustu úttekt þegar Ísland var enn að glíma við afleiðingar alþjóðlegu efnahagskreppunnar. Yfirvöldum á Íslandi hefði tekist með markvissri stefnumörkun að bæta skilyrði viðkvæmra hópa. Noregur benti á að ör vöxtur í hagkerfinu gæti auðveldlega leitt til þess að stærri hluti vinnumarkaðarins væri eftirlitslaus og nauðsyn á heildstæðri nálgun í að takast á við spillingu og skattsvik. Noregur hvatti Ísland til að styrkja vernd gegn mismunun og að þróa frekari úrræði til þess að takast á við réttindi þolenda mansals.

75. Pakistan hrósaði umtalsverðum framförum sem náðst hefðu við að stuðla að kynjajafnrétti og að styrkja stöðu kvenna. Pakistan mat mikils að lög og reglur hefðu verið kynntar til verndar flóttamönnum, innflytjendum, öldruðum og fötludu fólki.

76. Panama fagnaði fullgildingu á valkvæðu bókuninni við samninginn um réttindi barnsins árið 2014 um sölu barna, barnavændi og barnaklám og ráðstafanir sem teknar væru fyrir skilvirka innleiðingu hennar.

77. Paragvæ fagnaði ákvörðun Íslands um að tvöfalda fjölda kvenkyns sendiherra sem hluta af stefnu sinni um jafnrétti kynjanna og gildistöku laga árið 2016 um fullnustu refsinga og lög um útlendinga. Paragvæ óskaði Íslandi velgengni við innleiðingu á aðgerðaáætlun 2016-2019.

78. Filippseyjar viðurkenndu Ísland sem forysturíki á alþjóðavísu varðandi jafnrétti kynjanna og hvatti Ísland til að bregðast við áhyggjum sem snerta þann mikla fjölda tilfella ofbeldis gegn konum sem greint hefur verið frá. Filippseyjar fögnuðu virðingu fyrir réttindum launafólks á Íslandi og að ákvæði alþjóðasamningsins um réttarstöðu farandverkamanna og fjölskyldna þeirra hefðu verið felld inn í íslenska löggjöf. Filippseyjar hefðu áfram áhyggjur af því að Ísland ætti enn eftir að setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun með sérstakt umboð varðandi réttindi kvenna og barna og að Ísland hefði ekki heildstæða landsáætlun um mannréttindi.

79. Rússland minnti á að þrátt fyrir framfarir á sviði mannréttinda færi fjöldi tilfella vegna ofbeldis gegn konum vaxandi og að sýknuhlutfallið í slíkum málum væri hátt. Það lýsti yfir áhyggjum yfir fæð dómsmála og sakfellinga í tilfellum sem varða kynferðisofbeldi gegn börnum.
80. Senegal fagnaði umbótum sem fælust í að innleiða samþykktar tillögur frá fyrri úttekt og minnti með ánægju á þá vinnu sem Ísland hefði ráðist í að knýja á um mannréttindasamningar, sér í lagi á sviðum jafnra tækifæra, banni við mismunun og vernd fatlaðs fólks, væru virtir.
81. Serbía hvatti Ísland til þess að halda áfram að veita frjálsum félagasamtökum á sviði mannréttinda stuðning og að setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarsviðmiðin. Serbía studdi tillögur sérfræðinga Evrópuráðsins um breiðari þátttöku borgaralegs samfélags í þróun og innleiðingu áætlana gegn mansali og nauðungarvinnu.
82. Síerra Leóne sýndi landsaðgerðaáætlun gegn mansali á Íslandi (2013-2016) áhuga og hversu virkt borgarasamfélagið væri. Síerra Leóne hvatti Ísland til að auka aðgengi kvenkyns þolenda heimilisofbeldis og kynferðisofbeldis að réttarkerfinu.
83. Í svörum við spurningum útskýrði fulltrúi Íslands, Ragna Bjarnadóttir, að í samræmi við stjórnarskrána væru allir jafnir fyrir lögum og allar lagasetningar og reglugerðir þyrfti að túlka í ljósi þess ákvæðis. Velferðarráðuneytið væri að undirbúa löggjöf sem bannaði alla mismunun á vinnumarkaði. Tillaga að lögum sem bannaði alla mismunun á grundvelli þjóðernisuppruna, kynþáttar og litarháttar hefði einnig verið undirbúin og væri í opnu samráðsferli.
84. Sendinefndin greindi frá því að erlendum ríkisborgurum hefði fjölgað. Árið 2016 voru 10 prósent íbúa landsins af erlendum uppruna. Ný löggjöf um útlendinga tæki gildi í janúar 2017. Aðgerðaáætlun um aðlögun fyrir 2016-2019 miðaði að því að auka vernd og jöfn tækifæri fyrir innflytjendur. Ríkisborgarar Evrópska efnahagssvæðisins nyttu sömu réttinda um heilbrigðisþjónustu og innlendir ríkisborgarar. Þeir sem kæmu annars staðar frá þyrftu að kaupa tryggingu fyrir heilbrigðisþjónustu fyrstu sex mánuðina, eftir þann tíma fengu þeir fullan aðgang að heilbrigðiskerfinu.
85. Ísland hefði endurnýjað loforð sitt og gerði ráð fyrir að taka á móti 100 sýrlenskum flóttamönnum fyrir lok árs 2016 fyrir milligöngu Flóttamannahjálpar Sameinuðu þjóðanna. Hælisleitendur fá lögfræðiráðgjöf sér að kostnaðarlausu og geta kært ákvarðanir sem gerðar eru í málum þeirra. Ísland væri að undirbúa opnun fyrstu formlegu móttökustöðvarinnar fyrir flóttamenn sem myndi bæta meðferð hælisumsókna og aðstæður flóttamanna og innflytjenda.
86. Nokkur fylgdarlaus börn sóttu um hæli á Íslandi en á undanförunum mánuðum hafa 12 börn á aldrinum 14-18 ára sótt um hæli og hefur þeim verið komið í fóstur. Viðtöl við þau hefðu farið fram í Barnahúsi sem veitti einnig stuðning með aðstoð fagfólks.
87. Allt erlent starfsfólk (9 prósent af vinnumarkaðinum) eigi rétt til jafnrar meðferðar. Kjarasamningar giltu um alla aðila vinnumarkaðarins óháð þjóðerni, sem og staðallinn um jöfn laun. Meginhindrunin sem erlent vinnuafli stæði frammi fyrir í starfsleit væri skortur á íslenskukunnáttu.
88. Aðgerðaáætlun væri í undirbúningi til að bæta stöðu lesbía, homma, tvíkynhneigðra, transfólks og intersex einstaklinga. Í lagafrumvarpi væri einnig kveðið á um bann við mismunun vegna aldurs á vinnumarkaði.
89. Á Íslandi væru öfgahópar fírir og fámennir og engir ættu kjörna fulltrúa. Hegningarlögin kveða á um sektir og fangelsun í alvarlegum málum sem snerta kynþáttamisrétti. Refsingur fyrir önnur brot væri hægt að þyngja ef brotin fælu í sér kynþáttamisrétti af einhverju tagi. Brot af hálfu fjölmiðla gegn banni við kynþáttamisrétti væri einnig háð rannsókn og lögsókn.

90. Opinber yfirvöld hefðu skipað sérstakan fulltrúa gegn hatursglæpum. Upplýsingar voru veittar um áætlanir og verkefni sem væri verið að innleiða í samstarfi við Öryggis- og samvinnustofnun Evrópu (ÖSE) og Mannréttinda- og lýðræðisstofnun ÖSE gegn hatursglæpum, þar með talin þjálfun í rannsóknum og gagnaöflun. Menntamálaráðuneytið væri að vinna að því að draga úr hatursorðræðu á netinu. Vísað var í því sambandi til mikilvægrar vinnu SAFT (SAFT - Samfélag, fjölskylda og tækni).
91. Eitt fyrsta verkefni nýs stýrihóps um mannréttindi sem er þvert á ráðuneyti yrði að kanna áhrif þess að fullgilda valkvæða bókun við samninginn um réttindi barnsins að því er varðar kæruleið, valkvæða bókun við samninginn um réttindi fatlaðs fólks og valkvæða bókun við alþjóðasamning um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi, áður en formleg ákvörðun yrði tekin.
92. Ísland væri að undirbúa fullgildingu samnings um réttarstöðu ríkisfangslausra manna frá 1954 og samning til að draga úr ríkisfangsleysi frá 1961. Ný lög um útlendinga hefðu verið samin með aðstoð Flóttamannahjálpar Sameinuðu þjóðanna. Frumvarp um breytingar á lögum um ríkisborgararétt lægi fyrir og væri liður í undirbúningi fullgildingar samningsins frá 1954 ef það nær fram að ganga.
93. Ísland væri einnig að undirbúa fullgildingu samnings Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi gegn konum og heimilisofbeldi. Sendinefndin greindi frá því að þar sem að landslög væru nú þegar í samræmi við samning um afnám allrar mismununar gegn konum væri engin þörf á að samningurinn yrði felldur inn í landslög í heild.
94. Slóvenía viðurkenndi að staða mannréttinda væri góð á Íslandi og fagnaði ítarlegum upplýsingum og aðgerðum um mannréttindafræðslu. Slóvenía hrósaði Íslandi fyrir árangur sinn og leiðandi stöðu í jafnréttismálum og kvenréttindum. Slóvenía minnti á að Ísland hefði ekki enn fullgilt valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum.
95. Spánn fagnaði skuldbindingum Íslands í þágu jafnréttis kynjanna og kvenréttinda, þar með talið í aðgerðaáætlun landsins til framtíðar um innleiðingu ályktunar Öryggisráðsins nr. 1325 (2000) um konur, frið og öryggi. Spánn minnti einnig á nýlega fullgildingu samningsins um réttindi fatlaðs fólks.
96. Palestína fagnaði viðleitni Íslands til þess að vinna gegn og taka á mismunun og kynþáttamisrétti, þar með talið að undirbúa tillögu að lögum um bann gegn mismunun. Palestína fagnaði jákvæðum skrefum sem tekin hefðu verið til að bæta menntun, sérstaklega með áætlun um umbætur í menntun.
97. Súdan fagnaði umbótum í dómskerfinu, sér í lagi gildistöku löggjafar árið 2016 til að setja á fót þriðja dómstigið fyrir áfrýjun mála til að heimila aðra skýrslugjöf vitna og sakborninga. Súdan fagnaði fullgildingu samningsins um réttindi fatlaðs fólks og helstu samþykka Alþjóðavinnuáráðastofnunarinnar.
98. Svíþjóð fagnaði nýlegri fullgildingu samningsins um réttindi fatlaðs fólks en benti á gagnrýni um að fyrirhuguð lög uppfylltu ekki samninginn. Svíþjóð skildi mikilvægi þess að auka vitund almennings á heimilisofbeldi en benti á að eingöngu fáir grunaðir gerendur hefðu verið saksóttir frá úttektinni árið 2011 og tiltölulega vægir dómur hefðu verið felldir.

99. Tadsíkistan fagnaði heildstæðri áætlun til að koma á jákvæðu umhverfi í skólum fyrir börn og þeirri staðreynd að það væri á ábyrgð skóla að setja ramma gegn líkamlegu, andlegu og félagslegu ofbeldi. Tadsíkistan nefndi jafnrétti kynjanna og það sem gert væri til að styðja réttindi aldraðra með því að veita aðstoð og heimilishjálp.

100. Taíland fagnaði áætlun um að fullgilda valkvæða bókun við samninginn um réttindi fatlaðs fólks og hrósaði breytingum á jafnréttislögunum og hegningarlögunum sem gera heimilisofbeldi refsivert. Það hefði á hinn bóginn áfram áhyggjur af viðvarandi kynbundnu misrétti á vinnumarkaði og vernd réttinda farandkvenna. Taíland fagnaði einnig viðleitni til að virða staðlaðar lágmarksreglur Sameinuðu þjóðanna um meðferð fanga og hvatti Ísland til að innleiða að fullu reglur Sameinuðu þjóðanna um meðferð kvenfanga og úrræði fyrir kvenkyns brotamenn á skilorði.

101. Tímor-Leste fagnaði samþykkt landsaðgerðaáætlunar gegn mansali og hrósaði Íslandi fyrir að taka forystuna í að stuðla að réttindum kvenna, sér í lagi með því að auka hlut þeirra innan lögreglunnar. Tímor-Leste fagnaði vilja Íslands til að bæta málsmeðferð í málum sem varða umsóknir um alþjóðlega vernd.

102. Venesúela hefði áhyggjur af því að talsverður launamunur væri á milli karla og kvenna og að hlutur kvenna væri ekki fullnægjandi í ákvarðanatökufærlum, sér í lagi í utanríkismálum, dómsmálum og innan háskóla. Rétt eins og hjá mannréttindanefndinni var lýst furðu á refsileysi þeirra sem brjóta kynferðislega gegn börnum.

103. Portúgal óskaði Íslandi til hamingju með fertugasta afmæli fyrstu jafnréttislöggjafar landsins. Portúgal fagnaði nýrri aðgerðaáætlun um jafnrétti kynjanna fyrir 2016-2019 sem miðaði að því að flýta fyrir framþróun á sviði jafnréttis kynjanna og jafnra tækifæra kvenna. Portúgal fagnaði opnu samráði um frumvarp til laga um að setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin.

104. Ragna Bjarnadóttir fulltrúi Íslands gerði grein fyrir því að þverfaglegur aðgerðahópur hefði nýlega lagt fram áætlun til að brúa bilið í launum kynjanna. Í tillögunum væru áþreifanlegar aðgerðir til að fjölga karlmönnum í heilbrigðisþjónustu og auka menntun og fjölga konum í vísindum, tækni, verkfræði og stærðfræði.

105. Varðandi kynbundið ofbeldi sagði sendinefndin að aukin vitund og breytingar á viðhorfum í kjölfarið hefði leitt til þess að málum sem tilkynnt væru til lögreglu hefði fjölgað. Með meiri athygli og ítarlegri endurskoðun á vinnuadferðum hefðu umbætur verið gerðar hjá lögreglunni í viðbrögðum við tilkynningum og kærur um heimilisofbeldi, ráðstafanir til eftirfylgni hefðu verið bættar, umbætur gerðar í dómskerfinu sem miðuðu að því að veita brotapolum betri lögfræðilega vernd, stuðning við þolendur heimilisofbeldis og raunhæfar leiðir til að hjálpa þeim sem beita ofbeldi í nánnum samböndum.

106. Nýlegar breytingar á hegningarlögum heimiluðu harðari refsingar í málum þar sem ofbeldi er beitt gegn fjölskyldumeðlimum og ný lög um nálgunarbann og brottvísun af heimili gerðu lögreglunni kleift að fjarlægja gerendur af heimilum sínum þegar um heimilisofbeldi er að ræða.

107. Sendinefndin sagði að ein af þeim ráðstöfunum sem gerðar hefðu verið til að auka skilvirkni í rannsóknum fæli í sér brautryðjandastarf lögreglu í því að fást við heimilisofbeldi sem væri kallað „Höldum glugganum opnum.“ Forskriftin miðaði að því að bæta ferli við að fást við heimilisofbeldi til að tryggja öryggi á heimilinu, bæta þjónustu við brotþola og bjóða gerendum meðferð. Því væri einnig ætlað að hjálpa börnum á ofbeldisfullum heimilum og sérstök áhersla væri lögð á að veita innflytjendum, konum og fötluðum fórnarlömbum þjónustu.

108. Þverfaglegur vinnuhópur innan dómskerfisins sem fæst við kynferðisofbeldi hefði verið skipaður árið 2016 til þess að kanna orsakir kynferðisofbeldis og að bæta tengd ferli. Hópurinn hefði nýlega sett fram drög að tillögum að úrbótum á sex sviðum: Í rannsóknum, saksókn, hjá dómstólum, brotaþolum, sakborningum, ráðstafanir í forvörnum og til vitundarvakningar. Sumum af þessum tillögum væri hægt að hrinda í framkvæmd strax, öðrum á næstu fjórum árum.

109. Sendinefndin sagði að í drögum að tillögum væri lögð áherslu á öryggi þegnanna samkvæmt lögum, ítarlega, skilvirka og réttláta meðferð mála, að byggja upp traust á dómskerfinu, stytta málsmeðferðartíma og skýrari ábyrgð og ferli innan dómskerfisins og eininga þess. Lögð væri áhersla á nauðsyn forvarna, fræðslu og áætlana um vitundarvakningu á formlegum og viðvarandi grunni, sem og sálfræðiaðstoð fyrir gerendur.

110. Í mars 2011 hefði Ísland verið eitt af fyrstu ríkjum til þess að undirrita Istanbúlsamninginn. Innanríkisráðuneytið, í samstarfi við önnur viðeigandi ráðuneyti og frjáls félagasamtök, væri nú að vinna að eftirfarandi málefnum sem væru útistandandi: Menntun, þátttöku einkageirans, fjölmiðlun og hjálparþjónusta. Gert væri ráð fyrir að þessari vinnu yrði lokið fyrir árslok 2017. Samningurinn yrði þá tilbúinn til fullgildingar.

111. Ísland vísaði til ráðstafana til að taka á ofbeldi og kynferðisofbeldi gegn börnum, þar með talið breytinga á hegningarlögum, vitundarvakningar (þar með talið á meðal barna) og þjálfun fagfólks. Þrjú ráðuneyti væru nú að vinna saman að aðgerðaáætlun um ofbeldi gegn börnum. Aðgerðaáætlun um barnavernd almennt væri nú í undirbúningi hjá velferðarráðuneytinu.

112. Fræðsla um mannréttindi og jafnrétti hefði verið innleidd í námskrá skóla og væri veitt til allra hagsmunaaðila. Innan ramma námskrárinnar hefðu sum sveitarfélög skipulagt áætlun um fræðslu í skólum um réttindi lesbía, homma, tvíkynhneigðra, intersex og transfólks. Vandinn við brottfall nemenda úr skólum hefði orðið meira aðkallandi vegna fjármálakreppunnar. Ísland hefði unnið að umbótum á því sviði sem byggðist á hvítbók frá 2014 og væri stöðugt verið að styrkja menntun á framhaldsskólastigi. Ísland hefði einnig verið að fjárfesta í forskóla- og skyldunámi og bæta það.

113. Gert væri ráð fyrir að markmið um sjálfbæra þróun myndu verða sett fram í aðgerðaáætlun og samvinnuð stefnu Íslands um alþjóðlega þróunarsamvinnu 2017-2021.

114. Að lokum þakkaði fulltrúi Íslands, Ragnhildur Hjaltadóttir, öllum meðlimum og áheyrnarfulltrúum Mannréttindaráðsins fyrir uppbyggilega gagnrýni og hvatningu og þau gagnlegu ráð sem veitt voru, spurningar og tilmæli sem fram komu meðan á úttektinni stóð. Íslensk yfirvöld myndu taka tillögurnar alvarlega og gera sitt ýtrasta til að innleiða þær hvar sem það væri viðeigandi. Það væri alltaf svigrúm til umbóta og rýnin væri góð leið til að bæta stöðu mannréttinda.

II. Niðurstöður og/eða tilmæli**

115. Eftirfarandi tilmæli sem voru sett fram í jafningjarýninni hafa verið rýnd og njóta stuðnings Íslands:

** Niðurstöðurnar og tillögurnar hafa ekki verið stytta.

- 115.1 Fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Tyrkland), fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Eistland), fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Georgía), fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Líbanon), fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Portúgal).
- 115.2 Hraða aðgerðum í fullgildingarferli valkvæðrar bókunar við samninginn gegn pyndingum (Gana).
- 115.3 Flýta fyrir ferlinu að fullgildingu valkvæðrar bókunar við samninginn gegn pyndingum (Grikkland).
- 115.4 Fullgilda tafarlaust fullgildingu valkvæðrar bókunar við samninginn gegn pyndingum (Gvatemala).
- 115.5 Fullgilda svo skjótt sem verða má valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Þýskaland), fullgilda svo fljótt sem verða má valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Slóvenía).
- 115.6 Ljúka við eigin ferli til að fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Ítalía).
- 115.7 Fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum og setja á fót innlent forvarnarkerfi gegn pyndingum (Úkraína).
- 115.8 Setja á fót án tafar skilvirkt, vel mannað og vel búið innlent forvarnarkerfi í samræmi við valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Tékkland).
- 115.9 Fullgilda og innleiða valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum eins skjótt og hægt er (Bretland).
- 115.10 Víkka út alþjóðlegar skuldbindingar með fullgildingu alþjóðlegra samninga eins og valkvæðu bókunina við samninginn gegn pyndingum og alþjóðasamning um vernd allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum (Albanía).
- 115.11 Vinna að fullgildingu fyrirliggjandi alþjóðlegra mannréttindaskuldbindinga, þar með talið valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum og alþjóðasamning um vernd allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum (Síle).
- 115.12 Fullgilda alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum og valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum (Brasilía).
- 115.13 Fullgilda án tafar alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum, sem undirritaður var í október 2008, og valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum, undirritaður í september 2003 (Frakkland).
- 115.14 Gera viðeigandi ráðstafanir til að fullgilda alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum (Tógó).
- 115.15 Ljúka við fullgildingu alþjóðasamningsins um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum (Írak).

- 115.16 Flýta fyrir vinnu við að fullgilda alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum (Síerra Leóne).¹
- 115.17 Fullgilda alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum (Úkraína), fullgilda alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum (Argentína).
- 115.18 Fullgilda alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum, sem Ísland undirritaði árið 2008, eins fljótt og hægt er (Japan).
- 115.19 Fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum, alþjóðasamning um vernd fyrir mannhvörfum af mannavöldum, samning um réttarstöðu ríkisfangslausra einstaklinga og samning um að draga úr ríkisfangsleysi (Mósambík).
- 115.20 Fullgilda samning Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi gagnvart konum og heimilisofbeldi (Ítalía), fullgilda samning Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi gagnvart konum og heimilisofbeldi (Istanbúlsamningurinn) (Tyrkland), fullgilda samning Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi gagnvart konum og heimilisofbeldi (Istanbúlsamningurinn) (Finnland), fullgilda samning Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi gagnvart konum og heimilisofbeldi (Svartfjallaland), fullgilda samning Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi gagnvart konum og heimilisofbeldi (Istanbúlsamningurinn) (Holland), fullgilda samning Evrópuráðsins um forvarnir og baráttu gegn ofbeldi gagnvart konum og heimilisofbeldi (Slóvenía).
- 115.21 Leggja fram skýrslur sem eru komnar fram yfir skilafrest til viðeigandi mannréttindanefnda (Síerra Leóne), leggja fram skýrslur sem eru komnar fram yfir skilafrest til samningsstofnana (Gana).²
- 115.22 Innleiða aðgerðaáætlun um heimilisofbeldi og kynferðisofbeldi gegn konum, þar með talið innflytjendum og þeim sem tilheyra minnihlutahópum (Síerra Leóne).
- 115.23 Halda áfram að breyta landslögum í samræmi við alþjóðlegar mannréttindaskuldbindingar (Líbía).
- 115.24 Innleiða í landslög samninginn um réttindi fatlaðs fólks (Síerra Leóne).³
- 115.25 Fullgilda samninginn um réttindi fatlaðs fólks og aðlaga löggjöf og framkvæmd að honum (Egyptaland).
- 115.26 Gera ráðstafanir til að setja á fót landsstofnun um mannréttindi í samræmi við Parísarsamkomulagið (Georgía).

¹ Tillagan sem lesin var upp á meðan á jafningjarýni stóð: „Flýta vinnu við að fullgilda alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum og innleiða í landslög samninginn um réttindi fatlaðs fólks og draga til baka fyrirvara við alþjóðasamning um borgaraleg og stjórn mála réttindi (Síerra Leóne).

² Tillagan sem lesin var upp á meðan á jafningjarýni stóð: „Afnema refsingar fyrir meiðyrði í lögum um einkamál í samræmi við alþjóðlega staðla og leggja fram skýrslur sem eru komnar fram yfir skilafresti til mannréttindanefnda“ (Gana).

³ Sjá neðanmálsgrein 1.

- 115.27 Halda áfram vinnu við að setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Namibía).
- 115.28 Flýta vinnu í því skyni að koma á fót sjálfstæðri innlendri mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Filippseyjar).
- 115.29 Þróa opið ferli með það að markmiði að setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Úrúgvæ).
- 115.30 Endurskoða stöðu Mannréttindaskrifstofu Íslands með það að markmiði að tryggja fulla fylgni við Parísarviðmiðin (Ungverjaland).
- 115.31 Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin og byggja á reynslu Mannréttindaskrifstofu Íslands (Ástralía).
- 115.32 Styrkja sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun sem uppfyllir Parísarviðmiðin (Úkraína).
- 115.33 Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Tyrkland), setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Alsír), setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Egyptaland).
- 115.34 Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Frakkland), setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Mongólía).
- 115.35 Gera viðeigandi ráðstafanir til að setja á fót innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Panama).
- 115.36 Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun með víðtækt umboð og næga fjármögnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Afganistan).
- 115.37 Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin, eins fljótt og hægt er, með víðtækt umboð og næga fjármögnun (Paragvæ).
- 115.38 Ljúka með skjótum hætti ferlinu við stofnun sjálfstæðrar innlendrar mannréttindastofnunar sem byggist á Parísarviðmiðunum svo að hægt sé að koma stofnuninni á fót á skömmum tíma (Portúgal).
- 115.39 Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin og þróa heildstæða landsáætlun um mannréttindi (Indónesía).
- 115.40 Halda áfram vinnu við að taka upp landsáætlun í mannréttindum og setja á stofn sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin (Súdan).
- 115.41 Fylgja eftir þróun og samþykkt heildstæðrar landsáætlunar um mannréttindi til að styrkja samkvæmni og samstarf við innleiðingu á tengdum stefnumálum og áætlunum (Kanada).
- 115.42 Halda áfram vinnu við að móta landsáætlun um mannréttindi (Filippseyjar).

- 115.43 Þoka áfram aðgerðum sem miða að því að tryggja fulla framkvæmd kvenréttinda, réttinda barna, aldraðra og fatlaðs fólks (Mongólía).
- 115.44 Innleiða löggjöf sem felur í sér vernd gegn mismunun intersex fólks (Ástralía).
- 115.45 Innleiða löggjöf sem bannar mismunun á grundvelli aldurs (Ástralía).
- 115.46 Innleiða heildstæða löggjöf sem bannar mismunun (Tímor-Leste).
- 115.47 Setja sérstaka löggjöf til að útrýma öðrum tegundum mismununar til viðbótar við gildandi löggjöf um kynjamisrétti í landinu (Spánn).
- 115.48 Festa í lög víðtæk ákvæði sem sporni gegn hvers kyns mismunun og aðlaga löggjöf að samningnum um réttindi fatlaðs fólks (Svíþjóð).
- 115.49 Íhuga að innleiða heildstæð lög gegn mismunun af öllu tagi og taka upp aðgerðaáætlun fyrir innleiðingu þeirra (Serbía).
- 115.50 Ljúka vinnu við frumvarp að lögum gegn mismunun og kveða á um gildistöku þeirra eins fljótt og hægt er (Rússland).
- 115.51 Halda áfram baráttu gegn mismunun, kynþáttamisrétti og hatursorðræðu (Líbanon).
- 115.52 Halda áfram að vinna gegn mismunun, hatursorðræðu og kynþáttamisrétti (Pakistan).
- 115.53 Halda áfram að gera ráðstafanir til að vinna gegn mismunun á grundvelli þjóðernisuppruna og kynþáttar, sem og hatursorðræðu á grundvelli þjóðernisuppruna, lítarháttar, kynþáttar og trúarbragða (Tadsíkistan).
- 115.54 Þróa landsáætlanir til að berjast gegna hatursglæpum og hatursorðræðu (Líbanon).
- 115.55 Vinna með skilvirkum hætti gegn kynþáttamisrétti, útlendingahatri og berjast gegn hatursglæpum með löggjöf, lagaframkvæmd og með stjórnvaldsaðgerðum (Kína).
- 115.56 Íhuga að taka upp ákvæði í refsilöggjöf sem beinlínis lúta að því að skilgreina ásetning sem byggist á kynþáttafordómum sem sérstaklega íþyngjandi kringumstæður (Bretland).
- 115.57 Gera nauðsynlegar ráðstafanir til að vinna gegn umburðarleysi og brotum þar sem ásetningur byggist á hatri eða kynþætti (Alsír).
- 115.58 Á meðan haldið er áfram að vernda skoðana- og tjáningarfrelsi í samræmi við 73. grein stjórnarskrárinnar, viðhalda 233. grein a. lið hegningarlaga og 27. grein fjölmiðlalaga sem beinlínis banna hatursorðræðu, sem og að hvetja til haturs (Kanada).
- 115.59 Auka viðleitni til að saksækja og sakfella gerendur í mansalsmálum með þjálfun rannsakenda, saksóknara og dómara í að greina og sækja slík mál (Bandaríkin).
- 115.60 Beita sér fyrir frekari vinnu við að innleiða áætlun til að vinna gegn mansali (Súdan).

- 115.61 Auka áherslu á eftirlit og yfirsýn yfir vinnumarkaðinn. Auka vernd gegn mismunun og tryggja fleiri úrræði er lúta að réttindum einstaklinga sem eru þolendur mansals (Noregur).
- 115.62 Fylgja eftir samþykkt á aðgerðaáætlun fyrir forvarnir gegn öllum tegundum ofbeldis með það að markmiði að styrkja ramma fyrir verndun allra fórnarlamba, sér í lagi þeirra sem tilheyra berskjölduðum hópum (Mexíkó).
- 115.63 Stuðla að pólitískri þátttöku kvenna í opinberum valdastöðum (Venesúela).
- 115.64 Halda áfram með áætlanir og vinnu til að stuðla frekar að og vernda kvenréttindi (Armenía).
- 115.65 Efla viðleitni til að auka vitund meðal kvenna og stúlkna um réttindi þeirra samkvæmt samningnum um afnám allrar mismununar gegn konum og einstaka kæruleiðum sem áformuð eru í valkvæðri bókun við samninginn (Panama).
- 115.66 Gera almennar ráðstafanir til að útrýma stöðluðum kynjaímyndum um hlutverk og skyldur kvenna og karla, sér í lagi með átaki til vitundarvakningar og fræðslu (Ekvador).
- 115.67 Hraða því að tekið sé á kynjamisrétti, vernda réttindi kvenna með skilvirkum hætti og vinna gegn ofbeldi gagnvart konum (Kína).
- 115.68 Halda áfram virkum aðgerðum og ráðstöfunum til þess að lágmarka bilið milli kynjanna (Japan).
- 115.69 Efla aðgerðir til að eyða efnahagslegu kynjabili með það að markmiði að auka jafnrétti kynjanna (Taíland).
- 115.70 Halda áfram virkum aðgerðum til að tryggja fullt jafnrétti kynjanna í menntun og á vinnumarkaði (Holland).
- 115.71 Taka á launabili kynjanna með skilvirkum hætti með fullri innleiðingu jafnlaunastaðals (Maldíveyjar).
- 115.72 Taka upp og innleiða ráðstafanir til að tryggja jöfn kjör fyrir jafnverðmæta vinnu í viðleitni til að uppfylla skuldbindingar stjórnvalda um að eyða launabili kynjanna fyrir 2022 (Namibía).
- 115.73 Halda áfram að styðja konur á vinnumarkaði almennt (Argentína).
- 115.74 Taka upp nýja aðgerðaáætlun til fullrar innleiðingar á jafnlaunastaðli til að eyða launabili kynjanna (Egyptaland).
- 115.75 Efla aðgerðir sem miða að því að útrýma ofbeldi gegn konum (Úkraína).
- 115.76 Gera markvissari ráðstafanir til þess að vinna gegn kynbundnu ofbeldi, kynferðisofbeldi og brotum gegn konum með sérstaka áherslu á farandfólk og konur með fötlun (Síle).
- 115.77 Styðja við áætlanir um vitundarvakningu og verkefni um ofbeldi gegn konum, þar með talið þjálfunaráætlunum sem miða að því að auka nærgætni við brotþola og viðkvæma stöðu þeirra (Síle).
- 115.78 Efla ráðstafanir til að auka vitund um heimilisofbeldi (Tímor-Leste).

- 115.79 Hrinda í framkvæmd nýrri aðgerðaáætlun í baráttunni gegn kynferðisofbeldi (Úrúgvæ).
- 115.80 Taka upp landsáætlun gegn kynferðisofbeldi og heimilisofbeldi sem tekur mið af sérstökum þörfum og viðkvæmri stöðu kvenna af erlendum uppruna og fatlaðra kvenna (Bangladess).
- 115.81 Taka upp landsáætlun um aðgerðir til forvarna og verndar gagnvart öllum tegundum ofbeldis, þar með töldu heimilisofbeldi (Eistland).
- 115.82 Uppfæra áætlun gegn heimilisofbeldi og kynferðisofbeldi sem rann út árið 2011 og hefur ekki verið endurnýjuð (Spánn).
- 115.83 Leggja sérstaka áherslu á að berjast gegn heimilisofbeldi og kynferðisofbeldi með því að innleiða nýja aðgerðaáætlun og tryggja að í henni sé þjónusta við þolendur kynferðisofbeldis efla, bæði fyrir konur og stúlkur (Frakkland).
- 115.84 Framkvæma aðgerðir til eftirfylgni sem tengjast innleiðingu laga og herferða til vitundarvakningar og miða að því að draga úr heimilisofbeldi (Svíþjóð).
- 115.85 Taka á orsökum fjölda sýknudóma í kynferðisofbeldismálum gegn konum (Íran).
- 115.86 Auka skilning dómara, saksóknara, lögreglu og hlutaðeigandi heilbrigðisstarfsfólks á heimilisofbeldi (Tyrkland).
- 115.87 Fylgjast náið með rannsókn og saksókn mála er varða heimilisofbeldi og kynferðisofbeldi, bæta aðgengi að réttarkerfinu fyrir þolendur slíks ofbeldis og auka skilning dómara, lögreglu, saksóknara og annars viðeigandi fagfólks á ofbeldi af þessu tagi (Tékkland).
- 115.88 Tryggja að refsilög séu viðeigandi og fullnægjandi til þess að taka á heimilis- og kynferðisofbeldi (Bandaríkin).
- 115.89 Bæta aðgengi að réttarkerfinu fyrir konur sem eru þolendur heimilisofbeldis og kynbundins ofbeldis (Maldíveyjar).
- 115.90 Styðja heildstætt við aukna skilvirkni í baráttunni gegn ofbeldi gegn börnum (Tadsíkistan).
- 115.91 Ýta úr vör samræmdum aðgerðum, skipulögðum af stjórnvöldum sem miða að því að koma í veg fyrir kynferðisofbeldi gegn börnum (Íran).
- 115.92 Taka upp nýja landsaðgerðaáætlun með fullnægjandi kerfi til eftirfylgni til verndar börnum (Íran).
- 115.93 Tryggja að ný landsaðgerðaáætlun feli í sér matskerfi (Íran).
- 115.94 Taka frekari skref til að vernda rétt barnsins, koma í veg fyrir barnaníð, barnaþrælkun og ofbeldi (Úkraína).
- 115.95 Auka faglegar og skilvirkar starfsaðferðir til þess að taka á kynferðisofbeldi gegn börnum (Maldíveyjar).
- 115.96 Leggja meiri áherslu á að vinna gegn og koma í veg fyrir mismunun, sérstaklega gegn fötlugu fólki, einkum með tilliti til réttar til náms, húsnæðis og félagslegrar aðstoðar (Gana). Halda áfram vinnu og forvörnum í baráttunni gegn mismunun, sérstaklega í garð fatlaðra einstaklinga, einkum með tilliti til réttar til náms og félagslegrar aðstoðar (Palestína).

- 115.97 Bæta aðgengi barna af erlendum uppruna að heilbrigðiskerfinu (Brasíla).
- 115.98 Styrkja áætlanir um fólksflutninga sem byggjast á virðingu fyrir mannréttindum allra innflytjenda (Venesúela).
- 115.99 Gera ráðstafanir til að stuðla að og vernda rétt farandfólks og fjölskyldna þeirra (Tógó).
- 115.100 Þróa áætlanir og stefnu til að auka vitund innflytjenda um réttindi sín og veita ókeypis lögfræðiaðstoð og skilvirk úrræði ef og þegar réttindi þess eru brotin (Bangladess).
- 115.101 Taka upp heildstæða aðlögunarstefnu sem tryggir aðlögun innflytjenda og eykur vitund innflytjendakvenna á réttindum þeirra og vernd (Taíland).
- 115.102 Halda áfram að vinna að því að hýsa flóttamenn og farandfólk (Alsír).
- 115.103 Styrkja ráðstafanir fyrir skilvirka innleiðingu á lagaverki vegna innflytjenda, flóttamanna og hælisleitenda, einkum með því að þjálfa starfsfólk á þessu sviði sem og að hraða vinnu að því að taka upp aðgerðaáætlun 2016-2019 til að tryggja að farandfólk geti tekið fullan þátt í samfélaginu á jafnréttisgrundvelli (Mexíkó).
116. Eftirfarandi tilmæli njóta stuðnings Íslands en talið er að þau hafi þegar verið innleidd eða séu í þann veginn að vera innleidd:
- 116.1 Ljúka við fullgildingu samningsins um réttindi fatlaðs fólks (Grikkland), ljúka við fullgildingu samningsins um réttindi fatlaðs fólks (Írak).
- 116.2 Hraða fullgildingarferlinu þar sem hóparnir sem um ræðir þurfa strax vernd samningsins um réttindi fatlaðs fólks (Ungverjaland).
- 116.3 Vinna að fullgildingu fyrirbyggjandi alþjóðlegra gerninga um mannréttindi, þar með talinn samninginn um réttindi fatlaðs fólks (Síle).
- 116.4 Auka alþjóðlegar skuldbindingar með fullgildingu samninga eins og samninginn um réttindi fatlaðs fólks (Albanía).
- 116.5 Fullgilda samninginn um réttindi fatlaðs fólks (Senegal).
- 116.6 Taka upp nýja aðgerðaáætlun um jafnrétti kynjanna til að tryggja samfellu þar sem síðasta áætlun rann út árið 2014 (Spánn).
- 116.7 Taka upp nýja aðgerðaáætlun um jafnrétti kynjanna (Tímor-Leste).
- 116.8 Hraða vinnu við samþykkt nýrrar aðgerðaáætlunar í málefnum fatlaðs fólks í samræmi við ákvæði samningsins um réttindi fatlaðs fólks (Mexíkó).

117. Eftirfarandi tillögur verða kannaðar af Íslandi sem mun veita svör innan tilhlýðilegra tímamarka en eigi síðar en á þrítugasta og fjórða þingi Mannréttindaráðsins:

117.1 Fullgilda valkvæða bókun við alþjóðasamninginn um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi (Finnland), fullgilda valkvæða bókun við alþjóðasamning um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi (Portúgal).

117.2 Fullgilda valkvæða bókun við samninginn um réttindi barnsins um kæruleið (Svartfjallaland); fullgilda valkvæða bókun við samninginn um réttindi barnsins um kæruleið (Portúgal).

117.3 Víkka svið alþjóðlegra skuldbindinga með fullgildingu alþjóðlegra samninga eins og valkvæðu bókunina við samninginn um réttindi barnsins um kæruleið (Albanía).

117.4 Fullgilda eins fljótt og hægt er þriðju valkvæðu bókunina við samninginn um réttindi barnsins (Þýskaland).

117.5 Fullgilda og innleiða með skilvirkum hætti valkvæða bókun við samninginn um réttindi barnsins um kæruleið (Tékkland).

117.6 Fullgilda valkvæða bókun við samninginn um réttindi fatlaðs fólks (Spánn).

117.7 Ljúka við eigin ferla við fullgildingu valkvæðrar bókunar við samninginn um réttindi fatlaðs fólks (Ítalía).

117.8 Fullgilda alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum og viðurkenna valdheimild nefndarinnar um mannhvörf af mannavöldum til að taka á móti og íhuga kærur frá eða fyrir hönd fórnarlamba og aðila annarra ríkja (Þýskaland).

117.9 Hraða ferlinu að fullgildingu samþykktar Alþjóðavinnuálagstofnunarinnar um þjónustufólk á heimilum (nr. 189), 2011 (Filippseyjar).

117.10 Fullgilda samninginn gegn mismunun í menntakerfinu (Írak).

117.11 Hefjast handa við að fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum, samninginn um réttindi fatlaðs fólks og valkvæða bókun við hann, alþjóðasamninginn um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum, alþjóðasamninginn um verndun allra réttinda farandfólks og fjölskyldna þeirra og valkvæða bókun við alþjóðasamninginn um efnahagsleg, félagslega og menningarleg réttindi (Ekvador).

117.12 Endurmeta ástæður fyrir fyrirvörum sem gerðir eru við alþjóðasamninginn um borgaraleg og stjórnálaleg réttindi með það að markmiði að draga þá til baka (Panama).

117.13 Draga til baka fyrirvara við alþjóðasamning um borgaraleg og stjórnálaleg réttindi (Sierra Leóné).⁴

⁴ Sjá neðanmálsgrein 1.

- 117.14 Innleiða í kjölfar alþingiskosninga sem haldnar voru 29. október 2016 þær stjórnarskrárumbætur samþykktar í þjóðaratkvæðagreiðslu af almenningi á Íslandi árið 2012 (Haítí).
- 117.15 Gera ráðstafanir til að tryggja að innanríkisdómstólar séu í aðstöðu til að beita þeim meginreglum sem stafa af Mannréttindasáttmála Evrópu (Danmörk).
- 117.16 Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun með víðtækt umboð og fullnægjandi fjármögnun í samræmi við Parísarviðmiðin, þar með talin sérstök umboð til að tryggja félagsleg, efnahagsleg og menningarleg réttindi, sérstaklega réttindi kvenna (Albanía).
- 117.17 Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun með víðtækt umboð og nægjanlega fjármögnun í samræmi við Parísarviðmiðin, þar með talið virkt umboð í tengslum við réttindi kvenna og félagsleg, efnahagsleg og menningarleg réttindi (Gvatemala).
- 117.18 Hraða samþykkt landsáætlunar um mannréttindi sem kynnt var á Alþingi (Írak).
- 117.19 Taka upp fyrirbyggjandi landsáætlun um mannréttindi (Pakistan).
- 117.20 Mæta opinberu markmiði um þróunarhjálp sem er 0,7% af vergum þjóðartekjum (Bangladess).
- 117.21 Hefja ferli til að móta og innleiða aðgerðaáætlun um viðskipti og mannréttindi í samræmi við leiðbeinandi meginreglur Sameinuðu þjóðanna um viðskipti og mannréttindi (Kólumbía).
- 117.22 Tryggja að áætlanir, löggjöf, reglugerðir og fullnusturáðstafanir þjóni þeim tilgangi að koma í veg fyrir þátttöku fyrirtækja í illri meðferð á átakasvæðum, þar með talið við aðstæður sem upp koma við hernám erlends ríkis (Palestína).
- 117.23 Bæta fjármálaeftirlitskerfi til að tryggja betra eftirlit og gagnsæi til að koma í veg fyrir spillingu og skattsvik (Noregur).
- 117.24 Íhuga að taka upp löggjöf sem bannar mismunun og koma á fót sérstakri stofnun sem berst gegn kynþáttamisrétti og mismunun sem gæti haft víðtækari markmið á sviði mannréttinda almennt (Namibía).
- 117.25 Setja á fót sérstaka stofnun til þess að berjast gegn kynþáttamisrétti og mismunun á grundvelli kynþáttar, þjóðernisuppruna, þjóðernis, tungumáls og trúarbragða (Rússland).
- 117.26 Útrýma kynþáttamisrétti, útlendingahatri og öllum tegundum mismununar gegn útlendingum (Venesúela).
- 117.27 Ljúka vinnu við frumvarp um bann við mismunun og setja á laggirnar sérhæfða stofnun til að berjast gegn kynþáttamisrétti og mismunun og leyfa þolendum að stofna til sakamáls vegna hatursorðræðu í réttlátum réttarhöldum og í samræmi við réttláta málsmeðferð (Egyptaland).
- 117.28 Endurskoða eða gera breytingar á núverandi löggjöf og gera aðrar nauðsynlegar ráðstafanir til að berjast gegn hatursáróðri og hvatningu til ofbeldis (Svíþjóð).

- 117.29 Leggja fram frumvarp sem kveður á um refsingu fyrir meiðyrði gegn trúarlegum spámönnum og táknum og einnig hatursorðræðu í fjölmiðlum sem hvetur til haturs og útlendingahaturs (Líbía).
- 117.30 Endurskoða félagslegt bótakerfi til aðstoðar fjölskyldum í viðkvæmri stöðu (Bangladess).
- 117.31 Taka frekari skref til að auka fjármagn til opinberrar menntunar og halda áfram að bæta aðstöðu barna í skólum (Palestínuríki).
- 117.32 Veita fjölskyldunni vernd sem náttúrulegri grundvallareiningu í samfélaginu (Egyptaland).
- 117.33 Útrýma mismunun í vinnubrögðum á vinnumarkaði sem hafa skaðleg áhrif á konur (Venesúela).
- 117.34 Tryggja að þolendur heimilisofbeldis, kynbundins ofbeldis og kynferðisofbeldis geti tilkynnt tilfelli og kært án ótta við neikvæðar afleiðingar þess að tapa málum fyrir dómstólum (Bandaríkin).
- 117.35 Tryggja að frelsissvipt ungmenni séu aðskilin frá fullorðnum.
- 117.36 Tryggja fullnægjandi lagavernd og endurhæfingu þolenda kynferðisofbeldis (Rússland).
- 117.37 Útrýma kynferðisofbeldi og mansali með börn (Venesúela).
- 117.38 Nema úr gildi ákvæði um læknismeðferð án samþykkis eins og hún er sett fram í íslenskum lögum (Spánn).
- 117.39 Gera frekari ráðstafanir til að vernda að fullu mannréttindi allra fatlaðra einstaklinga, þar með talið að fyrirbyggja nauðungarvistun á sjúkrahúsi og þvingaða meðferð í heilbrigðisþjónustu, að forgangsraða frjálsu og upplýstu samþykki fyrir læknismeðferð og að stuðla að þátttöku fatlaðra einstaklinga í ákvarðanatöku sem varðar þeirra eigin velferð (Kanada).
- 117.40 Endurskoða löggjöf til að tryggja að hún sé í fullu samræmi við alþjóðasamning um borgaraleg og stjórnmalaleg réttindi og alþjóðasamninga um flóttamenn og hælisleitendur (Íran).
- 117.41 Afnema refsingar fyrir meiðyrði í einkamálum í samræmi við alþjóðlega staðla (Gana).⁵
118. **Eftirtalin tilmæli nutu ekki stuðnings Íslands:**
- 118.1 Fullgilda alla alþjóðlega mannréttindasamninga sem þegar hafa verið undirritaðir (Úrúgvæ).
- 118.2 Íhuga að fullgilda alþjóðasamning um vernd réttinda alls farandverkafólks og fjölskyldna þeirra (Indónesía).
- 118.3 Undirrita og fullgilda alþjóðasamning um vernd réttinda alls farandverkafólks og fjölskyldna þeirra (Tyrkland).

⁵ Sjá neðanmálsgrein 2.

- 118.4 Fullgilda alþjóðasamning um vernd réttinda alls farandverkafólks og fjölskyldna þeirra (Egyptaland), fullgilda alþjóðasamning um vernd réttinda alls farandverkafólks og fjölskyldna þeirra (Gana), fullgilda alþjóðasamning um vernd réttinda alls farandverkafólks og fjölskyldna þeirra (Senegal).
- 118.5 Samþykkja alþjóðasamning um vernd réttinda alls farandverkafólks og fjölskyldna þeirra (Brasilía).
- 118.6 Hraða ferlinu að fullgildingu alþjóðasamnings um vernd réttinda alls farandverkafólks og fjölskyldna þeirra (Filippseyjar).
- 118.7 Auka svigrúm alþjóðlegra skuldbindinga með fullgildingu alþjóðlegra samninga eins og alþjóðasamninginn um vernd réttinda alls farandverkafólks og fjölskyldna þeirra (Albanía).
- 118.8 Fullgilda með hraði alþjóðasamning um vernd réttinda alls farandverkafólks og fjölskyldna þeirra (Gvatemala).
- 118.9 Fullgilda samninginn um að stríðsglæpir og glæpir gegn mannkyni fyrnist ekki (Armenía).
- 118.10 Fella samninginn um afnám allrar mismununar gegn konum inn í landslög án tafar og láta þau gilda um dómsmeðferð eins og lagt er til af nefndinni um afnám mismununar gegn konum (Paragvæ).
- 118.11 Fylgja eftir beiðni mannréttindanefndarinnar sem lagði til að ákvæði samningsins um afnám allrar mismununar gegn konum yrðu felld inn í landslög að fullu (Senegal).
- 118.12 Leiða samninginn um afnám allrar mismununar gegn konum og valkvæðri bókun við hann í landslög (Mongólía).
- 118.13 Heimila að fjallað verði um kvartanir á grundvelli misréttis í núverandi kerfi til verndar mannréttindum, í samræmi við ferli sem eru til staðar fyrir mál er varða kynbundið ofbeldi þar til sjálfstæðri innlendri mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin hefur verið komið á fót (Kanada).
- 118.14 Rannsaka í fullu samráði við hagsmunaaðila möguleika á að borgaralaun komi í stað núverandi almannatryggingakerfis (Haítí).
119. Allar niðurstöður og/eða tillögur sem er að finna í þessari skýrslu endurspeglar afstöðu þeirra ríkja sem leggja þær fram og/eða þess ríkis sem úttektin nær til. Þær ætti ekki að túlka þannig að þær njóti stuðnings vinnuhópsins í heild.

Viðauki

Sendinefndin

Ragnildur Hjaltadóttir, ráðuneytisstjóri í innanríkisráðuneytinu, fór fyrir sendinefndinni en hana skipuðu auk þess eftirfarandi:

- Högni S. Kristjánsson sendiherra, fastafulltrúi Íslands í fastanefnd Íslands, Genf.
- Krístín Haraldsdóttir, lögfræðilegur aðstoðarmaður innanríkisráðherra.
- María Mjöll Jónsdóttir sendiráðsritari, utanríkisráðuneytinu.
- Guðríður Þorsteinsdóttir lögfræðingur, velferðarráðuneytinu.
- Nína Björk Jónsdóttir sendiráðsráðunautur, fastanefnd Íslands, Genf.
- Guðni Olgeirsson sérfræðingur, menntamálaráðuneytinu.
- Ragna Bjarnadóttir lögfræðingur, innanríkisráðuneytinu.
- Þórður Sigtryggsson sendiráðsritari, fastanefnd Íslands, Genf.
- Rún Knútsdóttir lögfræðingur, velferðarráðuneytinu.
- Edda Björk Ragnarsdóttir, fastanefnd Íslands, Genf.

Forútgáfa:

Dreifing: Almenn
1. mars 2017

Upprunalegt tungumál: Enska

Mannréttindaráð

Þrítugasta og fjórða þing

27. febrúar - 24. mars 2017

Dagskrárliður nr. 6

Reglubundin allsherjarúttekt

Skýrsla vinnuhóps um reglubundna allsherjarúttekt*

Ísland

Viðauki

Afstaða til niðurstaðna og/eða tilmæla, valkvæðar skuldbindingar og svör kynnt af ríkinu sem úttektin nær til

* Þetta skjal var ekki stýtt áður en það var sent í þýðingarþjónustu Sameinuðu þjóðanna.

1. Íslenska ríkið tekur alvarlega þeim tilmælunum sem gerð eru í annarri úttekt 26. lotu vinnuhóps allsherjarúttektarinnar sem haldin var 1. nóvember 2016.
2. Í samræmi við 27. og 32. málsgrein viðauka við ályktun Mannréttindaráðs nr. 65/281 og 16. málsgrein viðauka við ályktun Allsherjarþings nr. 65/281 veita íslensk stjórnvöld upplýsingar í þessum viðauka varðandi afstöðu sína til þeirra tilmæla sem að þeim er beint, sér í lagi þeim tilmælum sem eru í hlutanum „tilmæli sem verða könnuð frekar“ í 117. málsgrein skýrslu vinnuhópsins um allsherjarúttektina (sjá skjal A/AHR/34/7, málsgreinar 117.1 til 117.41).
3. Hinn 4. nóvember 2016 tilkynnti Ísland vinnuhópi allsherjarúttektarinnar við upptöku skýrsludraga stuðning við 112 af 167 tilmælum. Ísland greindi jafnframt frá því að átta af þeim 112 tilmælum sem nyttu stuðnings hefðu þegar verið innleidd eða væru í innleiðingu.
4. Að lokum greindi Ísland frá því að síðar yrðu gefin svör varðandi 41 tilmæli sem eftir væru þar sem nauðsynlegt væri að hafa samráð við þær sjálfstæðu stofnanir sem eiga í hlut eða vísa þeim til viðeigandi ríkisstofnana í því skyni að fá ráðgjöf.
5. Ísland hefur mótað viðbrögð við þessum tilmælum. Í ljósi þess að takmarkaður tími var fyrir ítarlega skoðun af hálfu stjórnvalda hefur sumum tilmælum hins vegar verið hafnað að svo stöddu en verða tekin til frekari skoðunar eins og lýst er hér á eftir.
6. Þessi viðauki felur í sér afstöðu/viðbrögð Íslands við þeim 41 tilmælum sem eftir voru. Tilmælunum er raðað upp í þeirri röð sem þau birtast í skýrslunni (A/HR/34/7, málsgreinar 117.1 til 117.41).

	<i>Viðbrögð Íslands</i>	<i>Athugasemdir</i>
117.1 ¹	Hafnað.	Hins vegar munu íslensk stjórnvöld skoða hvort þessar
117.2 ²		valkvæðu bókanir verði fullgiltar.
117.3 ³		
117.4 ⁴		
117.5 ⁵		
117.6 ⁶		
117.7 ⁷		
117.8 ⁸	Hafnað.	Hins vegar hafa íslensk stjórnvöld samþykkt að fullgilda Samning Sameinuðu þjóðanna gegn þvinguðum mannhvörfum (e. CPPED) og munu skoða hvort þau viðurkenni valdheimild nefndarinnar.
117.9 ⁹	Hafnað.	Innihald og skuldbindingar samþykktarinnar voru skoðaðar af landsnefnd Alþjóðavinnuáráðs Íslandarinnar og bornar saman við íslenska löggjöf og kjarasamninga. Við lok þeirrar vinnu kom í ljós að fulltrúar helstu aðila vinnuáráðsins gátu ekki náð samkomulagi um tillögu um að stefna að fullgildingunni.
117.10 ¹⁰	Samþykkt.	

117.11 ¹¹	Hafnað.	Íslensk stjórnvöld hafa hins vegar samþykkt að fullgilda valfrjálsu bókunina við samning Sameinuðu þjóðanna um varnir gegn pyndingum og annarri grimmilegri, ómannlegri eða vanvirðandi meðferð eða refsingu (e. OPCAT) og Samning Sameinuðu þjóðanna gegn þvinguðum mannhvörfum (e. CPPED). Samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks (e. CRPD) hefur þegar verið fullgiltur. Enn fremur munu stjórnvöld skoða hvort valfrjálsar bókanir við samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks og samning Sameinuðu þjóðanna um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi (e. CDESCR) verði fullgiltar.
117.12 ¹²	Samþykkt.	
117.13 ¹³	Hafnað.	Hins vegar munu íslensk stjórnvöld skoða hvort þau muni draga til baka þessa fyrirvara, sjá einnig svar að framan 117.12.
117.14 ¹⁴	Hafnað.	Hins vegar hefur ríkisstjórnin samþykkt að halda áfram stjórnarskrárumbótum í góðu samstarfi við alla stjórnmalaflokka og munu úrbætur byggjast á fyrri vinnu.
117.15 ¹⁵	Samþykkt.	
117.16 ¹⁶	Hafnað.	Nákvæmt umboð slíkrar stofnunar er til skoðunar.
117.17 ¹⁷		
117.18 ¹⁸	Samþykkt.	Landsáætlun verður endurskoðuð og í kjölfarið lögð fram á ný á Alþingi.
117.19 ¹⁹		
117.20 ²⁰	Samþykkt.	Ísland hefur skuldbundið sig til að þróunaraðstoð nái 0,7% af vergum þjóðartekjum og hefur þessi skuldbinding leitt til aukningar á opinberri þróunaraðstoð, bæði hvað varðar fjárhæðir og sem hluti af vergum þjóðartekjum síðan 2012. Árið 2016 nam þróunaraðstoð Íslands 5,7 milljörðum króna eða 0,25% af vergum þjóðartekjum.
117.21 ²¹	Samþykkt.	
117.22 ²²	Samþykkt.	
117.23 ²³	Samþykkt.	
117.24 ²⁴	Samþykkt.	
117.25 ²⁵	Hafnað.	Hins vegar munu íslensk stjórnvöld kanna hvernig þau geti barist gegn kynþáttamisrétti og mismunun.
117.26 ²⁶	Samþykkt.	Íslensk stjórnvöld munu halda áfram að berjast gegn kynþáttamisrétti, útlendingahatri og öllum tegundum mismununar með öllum tiltækum ráðum.
117.27 ²⁷	Hafnað.	Hins vegar samþykkir Ísland að ljúka vinnu við frumvarp um bann gegn mismunun. Enn fremur er brotaþolum tryggð réttlát málsmeðferð í sakamálum sem varða hatursorðræðu.
117.28 ²⁸	Samþykkt.	

117.29 ²⁹	Hafnað.	Hins vegar skal það bókað að hatursorðræða í fjölmiðlum sem hvetur til haturs og útlendingahaturs er þegar refsiverð samkvæmt fjölmiðlalögum og íslensk stjórnvöld munu halda áfram að berjast gegn hatursorðræðu og útlendingahatri.
117.30 ³⁰	Samþykkt.	
117.31 ³¹	Samþykkt.	
117.32 ³²	Samþykkt.	Íslensk löggjöf og áætlanir stuðla að og vernda margs konar fjölskyldugerðir, m.a. fjölskyldur einstæðra foreldra og samkynhneigðra para.
117.33 ³³	Samþykkt.	Íslensk stjórnvöld munu halda áfram að berjast gegn misrétti á vinnumarkaðinum með öllum tiltækum ráðum.
117.34 ³⁴	Samþykkt.	
117.35 ³⁵	Samþykkt.	
117.36 ³⁶	Samþykkt.	
117.37 ³⁷	Samþykkt.	Íslensk stjórnvöld munu halda áfram að berjast gegn kynferðisofbeldi og mansali með börn með öllum tiltækum ráðum.
117.38 ³⁸	Hafnað.	Samkvæmt íslenskum lögum má ekki veita lækniþjónustu án samþykkis sjúklings. Ef sjúklingur er óhæfur til að taka ákvörðun gilda lögræðislög.
117.39 ³⁹	Hafnað.	Hins vegar eru íslensk stjórnvöld að endurskoða löggjöf sína með það að augnamiði að innleiða frekar samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, þar með talið að endurskoða skilyrði fyrir þvingaða sjúkrahúsvistun og þvingaða heilsuvernd.
117.40 ⁴⁰	Samþykkt.	
117.41 ⁴¹	Hafnað.	Hins vegar munu íslensk stjórnvöld skoða þetta mál ítarlega og ákveða í framhaldinu hvort afnema skuli refsingar fyrir meiðyrði.

Skýringar

- ¹ Fullgilda valkvæða bókun við alþjóðasamninginn um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi (Finnland), fullgilda valkvæða bókun við alþjóðasamning um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi (Portúgal).
- ² Fullgilda valkvæða bókun við samninginn um réttindi barnsins um kæruleið (Svartfjallaland), fullgilda valkvæða bókun við samninginn um réttindi barnsins um kæruleið (Portúgal).
- ³ Víkka svið alþjóðlegra skuldbindinga með fullgildingu samninga eins og valkvæðu bókunina við samninginn um réttindi barnsins um kæruleið (Albanía).
- ⁴ Fullgilda eins fljótt og hægt er þriðju valkvæðu bókunina við samninginn um réttindi barnsins (Þýskaland).
- ⁵ Fullgilda og innleiða með skilvirkum hætti valkvæða bókun við samninginn um réttindi barnsins um kæruleið (Tékkland).

- ⁶ Fullgilda valkvæða bókun við samninginn um réttindi fatlaðs fólks (Spánn).
- ⁷ Ljúka við eigin ferla við fullgildingu valkvæðrar bókunar við samninginn um réttindi fatlaðs fólks (Ítalía).
- ⁸ Fullgilda alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum og viðurkenna valdheimild nefndarinnar um mannhvörf af mannavöldum til að taka á móti og íhuga kærur frá eða fyrir hönd fórnarlamba og aðila annarra ríkja (Þýskaland).
- ⁹ Hraða ferlinu að fullgildingu samþykktar Alþjóðavinnuumálastofnunarinnar um þjónustufólk á heimilum (nr. 189), 2011 (Filippseyjar).
- ¹⁰ Fullgilda samninginn gegn mismunun í menntakerfinu (Írak).
- ¹¹ Hefjast handa við að fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum, samninginn um réttindi fatlaðs fólks og valkvæða bókun við hann, alþjóðasamninginn um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum, alþjóðasamninginn um verndun allra réttinda farandfólks og fjölskyldna þeirra og valkvæða bókun við alþjóðasamninginn um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi (Ekvador).
- ¹² Endurmeta ástæður fyrir fyrirvörum sem gerðir eru við alþjóðasamninginn um borgaraleg og stjórn mála réttindi með það að augnamiði að draga þá til baka (Panama).
- ¹³ Draga til baka fyrirvara við alþjóðasamning um borgaraleg og stjórn mála réttindi (Síerra Leóne).
- ¹⁴ Innleiða í kjölfar alþingiskosninga sem haldnar voru 29. október 2016 þær stjórnarskrárumbætur sem voru samþykktar í þjóðaratkvæðagreiðslu árið 2012 (Haítí).
- ¹⁵ Gera ráðstafanir til að tryggja að innanlendir dómstólar séu í aðstöðu til að beita meginreglum Mannréttindasáttmála Evrópu (Danmörk).
- ¹⁶ Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun með víðtækt umboð og næga fjármögnun í samræmi við Parísarviðmiðin, m.a. með sérstakt umboð til að tryggja félagsleg, efnahagsleg og menningarleg réttindi, sérstaklega réttindi kvenna (Albanía).
- ¹⁷ Setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun með víðtækt umboð og nægjanlega fjármögnun í samræmi við Parísarviðmiðin, m.a. með áþreifanlegt umboð í tengslum við réttindi kvenna og félagsleg, efnahagsleg og menningarleg réttindi (Gvatemala).
- ¹⁸ Hraða afgreiðslu landsáætlunar um mannréttindi sem kynnt var á Alþingi (Írak).
- ¹⁹ Taka upp fyrirbyggjandi landsáætlun um mannréttindi (Pakistan).
- ²⁰ Mæta opinberu markmiði sínu um þróunarhjálp sem er 0,7% af vergum þjóðartekjum (Bangladess).
- ²¹ Hefja ferli til að setja saman og innleiða aðgerðaáætlun um viðskipti og mannréttindi í samræmi við leiðbeinandi meginreglur Sameinuðu þjóðanna um viðskipti og mannréttindi (Kólumbía).
- ²² Tryggja að áætlanir, löggjöf, reglugerðir og fullnusturáðstafanir þjóni þeim tilgangi að koma í veg fyrir og taki á aukinni hættu á aðkomu fyrirtækja að illri meðferð á átakasvæðum, þar með talið á hernumdum svæðum (Palestína).
- ²³ Bæta fjármálaeftirlitskerfi til að tryggja betra eftirlit og gagnsæi til að koma í veg fyrir spillingu og skattsvik (Noregur).
- ²⁴ Íhuga að taka upp löggjöf sem bannar mismunun og setja á fót sérstaka stofnun sem berst gegn kynþáttamisrétti og mismunun sem gæti verið hluti af annarri stofnun sem hefði víðtækari markmið á sviði mannréttinda almennt (Namibía).
- ²⁵ Setja á fót sérstaka stofnun til þess að berjast gegn kynþáttamisrétti og mismunun á grundvelli kynþáttar, þjóðernisuppruna, þjóðerni, tungumáls og trúarbragða (Rússland).
- ²⁶ Útrýma kynþáttamisrétti, útlendingahatri og öllum tegundum mismununar gegn útlendingum (Venesúela).
- ²⁷ Ljúka vinnu við frumvarp um bann við mismunun og setja á fót sérhæfða stofnun til að berjast gegn kynþáttamisrétti og mismunun og leyfa fórnarlömbum að stofna til sakamáls vegna hatursorðræðu í réttlátum réttarhöldum og í samræmi við réttláta málsmeðferð (Egyptaland).
- ²⁸ Endurskoða eða gera breytingar á núverandi löggjöf og gera aðrar nauðsynlegar ráðstafanir til að berjast gegn hatursáróðri og hvatningu til ofbeldis (Svíþjóð).
- ²⁹ Semja frumvarp til laga sem mælir fyrir um refsingar fyrir meiðyrði gegn trúarlegum spámönnum og táknum og fyrir orðræðu í fjölmiðlum sem hvetur til haturs og útlendingahaturs (Líbía).
- ³⁰ Endurskoða félagslegt bótakerfi til aðstoðar berskjölduðum fjölskyldum (Bangladess).
- ³¹ Taka frekari skref til að auka fjármagn til opinberrar menntunar og halda áfram að bæta aðstöðu barna í skólum (Palestína).
- ³² Veita fjölskyldunni vernd sem náttúrulegri grundvallareiningu í samfélaginu (Egyptaland).
- ³³ Útrýma mismunun í vinnubrögðum á vinnumarkaði sem hefur skaðleg áhrif á konur (Lýðveldið Venesúela).
- ³⁴ Tryggja að þolendur heimilisofbeldis, kynbundins ofbeldis og kynferðisofbeldis geti tilkynnt tilfelli og kært án ótta við neikvæðar afleiðingar þess að tapa máli fyrir dómstólum (Bandaríkin).
- ³⁵ Tryggja að ungmenni séu aðskilin frá fullorðnum þar sem varðhald fer fram (Rússland).
- ³⁶ Tryggja fullnægjandi lagavernd og endurhæfingu þolenda kynferðisofbeldis (Rússland).

³⁷ Útrýma kynferðisofbeldi og mansali með börn (Venesúela).

³⁸ Nema úr gildi ákvæði um lækni meðferð án samþykkis eins og hún er sett fram í íslenskum lögum (Spánn).

³⁹ Gera frekari ráðstafanir til að vernda að fullu mannréttindi allra einstaklinga með fatlanir, þar með talið að fyrirbyggja þvingaða spítalavist og þvingaðar nálganir í heilbrigðisþjónustu, að forgangsraða frjálsum og upplýstu samþykki fyrir lækni meðferð og stuðla að þátttöku einstaklinga með fatlanir í ákvarðanatöku sem varðar þeirra eigin velferð (Kanada).

⁴⁰ Endurskoða löggjöf til að tryggja að hún sé í fullu samræmi við alþjóðasamning um borgaraleg og stjórnómálag réttindi og alþjóðlegar skuldbindingar varðandi flóttamenn og hælisleitendur (Íran).

⁴¹ Afnema refsingar fyrir meiðyrði í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar (Gana).

ÓSTYTT FORÚTGÁFA

Dreifing: Almenn
23. mars 2017

Upprunalegt tungumál: Enska

Málsmeðferð fram til kl. 13.40 hinn 23. mars 2017

Mannréttindaráð

Þrítugasta og fjórða þing

Dagskrárliður nr. 1

Skipulag og málsmeðferð

Skýrsla Mannréttindaráðsins á þrítugasta og fjórða þingi þess

Varaformaður og skýrslugjafi: Mr. Mouayed Saleh (Írak)

(Blaðsíðum 2 – 68 hefur verið eytt [þar sem þær varða ekki Ísland])

Ísland

363. Úttektin á Íslandi fór fram hinn 1. nóvember 2016 í samræmi við öll viðeigandi ákvæði í viðeigandi ályktunum ráðsins og ákvörðunum og byggðist á eftirfarandi skjölum:

- (a) Landskýrslu sem Ísland lagði fram í samræmi við viðauka við ályktun ráðsins nr. 5/1, 15. málsgrein (a) (A/HRC/WG.6/26/ISL/1).
- (b) Samantekt sem Mannréttindaráð Sameinuðu þjóðanna vann í samræmi við 15. málsgrein (c) (A/HRC/WG.6/26/ISL/2).
- (c) Útdrætti sem Mannréttindaráðið vann í samræmi við 15. málsgrein (c) (A/HRC/WG.6/23/ISL/3).

364. Á 41. fundi sínum hinn 16. mars 2017 fór Mannréttindaráðið yfir og samþykkti útkomu úttektarinnar um Ísland (sjá hluta C hér á eftir).

Útkoma úttektarinnar um Ísland samanstendur af skýrslu vinnuhóps allsherjarúttektarinnar (A/HRC/34/7), afstöðu Íslands til tilmæla og/eða niðurstaðna, sem og til valkvæðra skuldbindinga og svara sem kynnt voru fyrir samþykkt útkomunnar af allsherjarfundi við spurningum eða málum sem ekki var fjallað um með fullnægjandi hætti á meðan á jafningjarýni stóð í vinnuhópnum (sjá einnig A/HRC/34/7/Við.1).

1. Afstaða úttektarríkis vegna tilmæla og/eða niðurstaðna, sem og til valkvæðra skuldbindinga þess.

365. Sendinefnd Íslands gerði grein fyrir því að allsherjarúttekin, bæði undirbúningsstigið og úttektin í Genf, hefði varpað ljósi á sum málefnasvið sem kölluðu á úrbætur. Það hefði reynst mjög gagnlegt fyrir stjórnvöld að heyra skoðanir og tillögur íslensks almennings og alþjóðasamfélagsins.

366. Sendinefndin benti á að úttektin á Íslandi hinn 1. nóvember 2016 hefði átt sér stað aðeins þremur dögum eftir þingkosningar. Ný ríkisstjórn var mynduð þann 11. janúar 2017. Ísland hefði móttekið 167 tilmæli um ýmis málefni. Stjórnvöld hefðu strax tekið afstöðu til meirihluta tilmælanna en 41 tilmæli væri eftir til nánari skoðunar. Fjallað væri um þau í viðauka við skýrslu vinnuhópsins. Í heild hefði Ísland samþykkt 133 tilmæli og hafnað 34. Sendinefndin lagði áherslu á að vegna þingkosninganna og þess tíma sem tók að mynda nýja ríkisstjórn hefði sumum tilmælum verið hafnað að svo stöddu en yrðu tekin til frekari skoðunar.

367. Sendinefndin lagði áherslu á að sú afstaða Íslands að hafna öllum tilmælum sem lutu að fullgildingu valkvæðrar bókunar um kæruleiðir við alþjóðasamning um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi og alþjóðasamning um réttindi barnsins fæli ekki í sér endanlega afstöðu til þess hvort fullgilda ætti bókanirnar. Taka þyrfti mögulega fullgildingu þeirra til frekari skoðunar með ítarlegri greiningu á áhrifum þeirra bæði innanlands og utan, og umræðu, bæði á vettvangi stjórnmalanna og á meðal sérfræðinga. Breitt samráðsferli af þessu tagi innanlands væri nauðsynlegt til þess að komast að vel ígrundaðri niðurstöðu. Það sama gildi um tilmæli varðandi refsileysi meiðyrða, nákvæmlega skilgreint umboð sjálfstæðrar innlendrar mannréttindastofnunar, sem og að draga til baka fyrirvara við alþjóðasamning um borgaraleg og stjórnmalaleg réttindi.

368. Ísland greindi frá því að stofnun stýrihóps um mannréttindi þvert á ráðuneyti væri í farvatninu. Verkefni hans væri að bæta og samræma innleiðingu mannréttindaskuldbindinga og fylgja eftir útkomu þessarar úttektar. Hópurinn myndi vinna að innleiðingu tilmæla sem samþykkt væru í úttektinni og hafa umsjón með greiningu og umræðu sem nauðsynleg væri til þess að taka endanlega afstöðu til nokkurra af þeim tilmælum sem var hafnað.

369. Sendinefndin greindi frá því að íslenska ríkisstjórnin hefði gert yfirlýsingar um nokkur af þeim málefnum sem komu fram við úttektina á Íslandi og væru í tilmælunum. T.d.

tilkynnti ríkisstjórnin á alþjóðlega kvennadeginum 8. mars þá fyrirætlun sína að leggja fram frumvarp til laga um að stærri fyrirtæki og stofnanir þyrftu að láta votta jafnlaunakerfi sín. Þetta væri hluti af skuldbindingu Íslands um að brúa launabil kynjanna fyrir 2022.

370. Sendinefndin veitti upplýsingar um að ríkisstjórnin hefði lagt sérstaka áherslu á að tryggja viðunandi heilbrigðisþjónustu óháð efnahag, bæta heilbrigðisþjónustu fyrir aldraða og að auka sveigjanleika á ellilífeyrisaldri. Ætlun ríkisstjórnarinnar væri að leggja áherslu á innleiðingu samningsins um réttindi fatlaðs fólks í kjölfar nýlegrar fullgildingar.

371. Ísland greindi frá því að baráttan gegn ofbeldi væri í miklum forgangi, sér í lagi heimilis- og kynferðisofbeldi, og áhersla væri lögð á að auka afköst og samræmingu hjá viðeigandi stofnunum. Undirbúningur væri einnig vel á veg kominn fyrir fullgildingu Istanbúlsamningsins.

372. Sendinefndin lagði áherslu á fyrirætlun ríkisstjórnarinnar um að bjóða fleiri flóttamenn velkomna og halda í heiðri viðeigandi alþjóðastaðla, þar með talið að styrkja alþjóðalegt þróunarsamstarf Íslands með viðeigandi mannúðarstofnunum og gerendum.

373. Sendinefndin greindi frá því að undirbúningur allsherjarúttektarinnar væri framkvæmdur á opinn og gagnsæjan hátt með aðild allra. Innanríkisráðuneytið hefði unnið náið með öðrum stjórnvöldum. Ráðuneytið hefði einnig haft samráð við frjáls félagasamtök, aðra hagsmunaaðila og almenning sem hefðu komið með ábendingar við skýrsluna og innlegg á undirbúningsstigi. Sendinefndin þakkaði öllum fyrir framlag þeirra sem gerði það að verkum að tilmælin urðu markvissari.

374. Ísland greindi frá því að ferlið við innleiðingu og eftirfylgni við tilmælin myndi vera unnið áfram í samstarfi við viðeigandi hagsmunaaðila innanlands og með samræmingu þvert á ráðuneyti. Með það í huga að allsherjarúttektin væri hringlaga ferli væri Ísland byrjað að undirbúa næstu úttekt.

375. Sendinefndin undirstrikaði að mannréttindi væru miðlæg í stefnu Íslands bæði innanlands og á alþjóðavettvangi. Ísland greindi frá því að það tæki þau tilmæli alvarlega sem það hefði fengið meðan á úttektinni stóð og myndi gera sitt ýtrasta til að innleiða þau. Ísland ætlaði sér einnig að leggja fram skýrslu á miðju tímabili þar sem gerð yrði grein fyrir þeim framförum sem náðst hefðu og mögulega afstöðu þess til sumra tilmæla sem var hafnað að svo stöddu í því skyni að taka þau til frekari skoðunar.

2. Skoðanir sem aðildarríki og áheyrnarfulltrúar ráðsins lýstu um útkomu úttektarinnar

376. Við samþykkt útkomu úttektarinnar um Ísland fluttu 12 sendinefndir yfirlýsingar.

377. Albanía viðurkenndi samþykki Íslands á umtalsverðum fjölda tilmæla, þar með talið þeim sem Albanía hefði lagt til um að hefjast handa við fullgildingu valkvæðrar bókunar við samning gegn pyndingum og alþjóðasamning um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum. Albanía vísaði einnig í tilmæli sín um að víkka svið alþjóðlegra skuldbindinga með fullgildingu alþjóðlegra samninga eins og valkvæðu bókunarinnar við samninginn um réttindi barnsins um kæruleið.

378. Evrópuráðið óskaði íslensku sendinefndinni til hamingju með vel heppnaða úttekt á landsskýrslu sinni. Evrópuráðið vísaði til nokkurra tilmæla sem eftirlitsstofnanir þess hefðu gert. Skortur á heildstæðri löggjöf sem bannaði mismunun væri alvarlegur annmarki. Löggjöf og framkvæmd um vernd einstaklinga með sálfélagslegar og vitsmunalegar skerðingar væri ekki í fullu samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar. Ísland skorti sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun sem myndi berjast gegn kynþáttamisrétti og mismunun. Mannréttindi væru nú vernduð í gegnum dreifðar stofnanir. Hægt væri að ná umbótum með skjótri innleiðingu landsáætlunar um mannréttindi. Stefna Íslands um innflytjendur þyrfti í framkvæmd að halda í heiðri rétti fjölskyldna til að sameinast og auðvelda aðlögun innflytjenda. Enn fremur þyrfti Ísland að bæta greiningu á fórnarlömbum mansals á meðal innflytjenda og hælisleitenda. Evrópuráðið fagnaði ráðstöfunum sem þegar hefðu verið gerðar á Íslandi til að taka á þessum málum og skuldbindingu þess til að fullgilda samninginn um

forvarnir og baráttu gegn ofbeldi á konum og heimilisofbeldi. Evrópuráðið bauð Íslandi að fullgilda skjótt viðbótarbókun við samning Evrópuráðsins um varnir gegn hryðjuverkum.

379. Egiptaland lýsti yfir áhyggjum sínum varðandi vaxandi fjölda hatursglæpa, á útlendingahatri og mismunun, launabili kynjanna og mismunun gegn einstaklingum með fatlanir, þar með talið með tilliti til húsnæðis, menntunar og atvinnu. Egiptaland fagnaði því að Ísland hefði samþykkt fimm af þeim sex tilmælum sem það gerði, um fullgildingu samningsins um réttindi fatlaðs fólks, um stofnun sjálfstæðrar innlendarar mannréttindastofnunar í samræmi við Parísarviðmiðin, samþykkt nýrrar áætlunar til að taka á launamun kynjanna og lög til að berjast gegn mismunun, auk laga um verndun fjölskyldna. Egiptaland lýsti þeirri von sinni að tilmæli um að fullgilda samninginn um réttindi farandfólks og fjölskyldna þeirra yrði skoðuð í jákvæðu ljósi.

380. Eistland fagnaði þeirri jákvæðu nálgun Íslands að samþykkja flest af þeim 167 tilmælum sem gerðar hefðu verið á ýmsum málefnum, þar með talið tilmæli um að fullgilda valkvæða bókun við samninginn gegn pyndingum. Eistland hrósaði skuldbindingu Íslands um að halda áfram að styrkja jafnrétti kynjanna og valdeflingu kvenna og að taka frekari skref til verndar réttindum barnsins. Eistland harmaði að Ísland hefði hafnað mörgum tilmælum, þar með talið að gera meiðyrði refsilaus í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar. Eistland veitti svári Íslands athygli um að það myndi kanna málið ítarlega og taka ákvörðun í framhaldinu.

381. Haítí fagnaði skuldbindingu Íslands gagnvart allsherjarúttektinni en harmaði að tveimur tilmælum þess, að fylgja eftir þjóðaratkvæðagreiðslu ársins 2012 og skoðun á mögulegri innleiðingu á borgaralaunum, hefði verið hafnað af íslenskum stjórnvöldum. Haítí hvatti til þess að Ísland héldi áfram vinnu við endurskoðun stjórnarskrárinnar í samstarfi við alla stjórnsmálaflokka.

382. Írak mat mikils samþykkt Íslands á tilmælum þess um að fullgilda alþjóðasamninginn um verndun allra einstaklinga fyrir mannhvörfum af mannavöldum og samninginn um réttindi fatlaðs fólks. Írak mat einnig mikils samþykkt á tilmælum um aðild að samningnum gegn mismunun í menntakerfinu og um að flýta samþykkt landsáætlunar um mannréttindi.

383. Líbía hrósaði samþykki Íslands á meira en 100 tilmælum og óskaði Íslandi til hamingju með vel heppnaðar þingkosningar og myndun nýrrar ríkisstjórnar.

384. Maldíveyjar mátu mikils stuðning Íslands við þrenn tilmæli þeirra - að taka á launabili kynjanna með jafnlaunastaðli, um bætt aðgengi að réttarkerfinu fyrir kvenkyns fórnarlömb heimilisofbeldis og kynbundið ofbeldi, og að bæta faglegar og skilvirkar starfsaðferðir við að taka á kynferðisofbeldi gegn börnum. Vinna Íslands við að bæta stöðu og þátttöku kvenna í samfélaginu og staðfesta landsins við að vernda réttindi kvenna væri hvetjandi fyrir Maldíveyjar.

385. Pakistan hrósaði Íslandi fyrir að samþykkja meirihluta tilmælanna, þar með talið þau sem það hefði lagt fram. Pakistan hrósaði þeim framförum sem Ísland hefði náð í að stuðla að jafnrétti kynjanna og valdeflingu kvenna. Pakistan lýsti yfir þakklæti með að lög og reglur hefðu verið kynntar til verndar flóttamönnum, innflytjendum, öldruðum og fötluðu fólki.

386. Filippseyjar mátu mikils að Ísland hefði stutt mikinn fjölda þeirra tilmæla sem það hefði fengið. Filippseyjar hlökkuðu til stofnunar sjálfstæðrar innlendarar mannréttindastofnunar í samræmi við Parísarviðmiðin, sem og birtingu landsáætlunar um mannréttindi. Filippseyjar lýstu þeirri von sinni að Ísland myndi fullgilda samþykkt Alþjóðavinnuálagastofnunarinnar nr. 189.

387. Síerra Leóne hrósaði Íslandi fyrir vinnu sína að kynjasamþættingu, þar með talið í öllum stefnumörkunar- og ákvarðanatökuförum auk endurskoðunar á jafnréttislögnum. Síerra Leóne vísaði til skuldbindingar Íslands um að efla mannréttindavernd, þar með talið fyrir útlendinga, með nýjum reglum, löggjöf og aðgerðaáætlun frá 2016 um aðlögun. Það hrósaði Íslandi fyrir skuldbindingu sína um að fullgilda alþjóðasamning um verndun einstaklinga fyrir

mannshvörfum af mannavöldum og nýlega fullgildingu á samningi um réttindi fatlaðs fólks. Sierra Leóne hvatti Ísland til þess að þróa nýjar stefnur og styrkja landsáætlanir til að berjast gegn kynþáttamisrétti, hatursglæpum og öllum tegundum mismununar.

388. Súdan hrósaði Íslandi fyrir þróun í löggjöf frá síðustu úttekt sem og upptöku aðgerðaáætlunar gegn mansali og samþykkt ráðstafana til að taka á ofbeldi og kynferðisofbeldi gegn börnum og fyrir vitundarvakningu meðal barna og þjálfun fagfólks. Súdan mat mikils að Ísland hefði samþykkt tillögur þess um að halda áfram vinnu við að samþykkja landsáætlun í mannréttindum og setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin.

3. Almennar athugasemdir gerðar af öðrum viðeigandi hagsmunaaðilum

389. Við samþykkt útkomu úttektarinnar á Íslandi lögðu fjórir aðrir hagsmunaaðilar fram yfirlýsingu.

390. Alþjóðleg miðstöð gegn manndrápum (e. Center for Global Nonkilling) vísaði til Íslands sem málsvara jafnréttismála og til stöðu þess efst á lista friðarvísitölunnar, Global Peace Index. Miðstöðin benti á mikilvægi þess að vekja athygli á málefnum er varða forvarnir gegn sjálfsvígum og að það væri takmark samkvæmt markmiðum um sjálfbæra þróun (Sustainable Development Goals, SDG 3). Alþjóðleg miðstöð gegn manndrápum benti á að Ísland hefði tekið við 251 tilmæli í tveimur umferðum allsherjarúttektarinnar en hefði lagt fram 85 tilmæli til annarra ríkja. Alþjóðleg miðstöð gegn manndrápum vonaðist til þess að Ísland sem framvörður kynjajafnréttis og friðar myndi taka meiri þátt í vinnu Mannréttindaráðsins og í allsherjarúttektinni.

391. Amnesty International fagnaði því að 19 ríki hefðu lagt til að Ísland fullgilti valkvæðu bókunina við samninginn gegn pyndingum og að þau tilmæli hefðu notið stuðnings Íslands. Amnesty International hvatti Ísland til að ljúka við fullgildingu valkvæðra bókana við samninginn um efnahagsleg, félagsleg og menningarleg réttindi og samninginn gegn pyndingum án tafar og benti á að Ísland hefði þegar skuldbundið sig til að íhuga það í fyrstu allsherjarúttektinni 2012. Með vísun til alþjóðlegu flóttamannaneyðarinnar fagnaði Amnesty International almennu loforði Íslands um að taka á móti fleiri flóttamönnum, þar með talið sýrlenskum flóttamönnum í samstarfi við Flóttamannahjál Sameinuðu þjóðanna. Amnesty International benti hins vegar á að Ísland ætti enn eftir að skuldbinda sig með nákvæmari hætti varðandi fjölda flóttamanna sem það hygðist taka á móti og kallaði eftir því að Ísland skuldbindi sig með slíkum hætti og íhugi að taka þátt í yfirstandandi vinnu við móttöku flóttamanna innan Evrópu. Amnesty International fagnaði vinnu Íslands við að setja á fót sjálfstæða innlenda mannréttindastofnun í samræmi við Parísarviðmiðin, sem byggði á Mannréttindastofu Íslands og hvatti ríkisstjórnina til að flýta fyrir þessari vinnu í samráði við borgarasamfélagið. Amnesty International gerði grein fyrir því að ríkisstjórnin hefði látið semja drög að frumvarpi að lögum árið 2016 um að afnema refsingar fyrir meiðyrði eftir að þingið hefði falið henni að styrkja tjáningarfrelsið árið 2010. Amnesty International harmaði að Ísland hefði hafnað tilmælum um að afnema refsingar fyrir meiðyrði og hvatti Ísland til þess að endurskoða þá afstöðu og samþykkja tilmælin.

392. Alþjóðleg samtök siðrænna húmanista (e. International Humanist and Ethical Union) fagnaði lagabreytingu sem nam úr gildi ákvæði um guðlast úr hegningarlögunum en sú lagabreyting var samþykkt á Alþingi 2. ágúst 2015. Alþjóðleg samtök siðrænna húmanista vísuðu til víðtæks stuðnings við frumvarpið á meðal ýmissa stofnana sem þingið hafði samráð við, þar með talið samstarfsaðila þeirra í Siðmennt og biskup Íslands, Prestafélag Íslands, Félag íslenskra bókaútfenda og PEN á Íslandi. Alþjóðleg samtök siðrænna húmanista vísuðu til þess að aðgerðir af þessu tagi væru mikilvægt skref til þess að tryggja mannréttindi fyrir þegnana, réttinn til trúfrelsis og tjáningarfrelsis og hvatti önnur ríki til að fylgja fordæmi Íslands. Alþjóðleg samtök siðrænna húmanista tóku fram að lög um guðlast vernduðu hugmyndir en ekki fólk og með því ógnuðu þau grundvallarskipan mannréttinda. Alþjóðleg samtök siðrænna húmanista hvöttu til stofnunar sjálfstæðrar innlendrar mannréttindastofnunar í fullu samræmi við Parísarviðmiðin eins og lagt væri til af fjölda ríkja. Alþjóðleg samtök

siðrænna húmanista lögðu áherslu á nýlegar tillögur Mannréttinda- og Lýðræðisstofnunar ÖSE hér um og óskaði eftir að Ísland nýtti sér sérþekkingu, reynslu og tengslanet Mannréttindastofu Íslands í því ferli.

393. Alþjóðleg samtök homma og lesbía og Evrópuumdæmi alþjóðabandalags homma og lesbía (e. European Region of the International Lesbian and Gay Federation) fluttu sameiginlega yfirlýsingu. Þau fögnuðu tilmælum úr fyrstu úttekt Íslands um kynáttun, kynímynd og tjáningu, og kyneinkenni og hrósuðu Íslandi fyrir að samþykkja þau tilmæli. Þau lýstu yfir miklum áhyggjum með að læknismeðferð væri beitt á intersex ungbörn sem gætu ekki veitt samþykki sitt, að kyneinkenni þeirra væru „normaliseruð“. Þau tóku fram að slík meðferð bryti á réttindum barna samkvæmt samningi SP um réttindi barnsins. Þau bentu á að nefnd Sameinuðu þjóðanna gegn pyndingum hefði einnig gefið út mörg tilmæli til ýmissa landa um að slíkar starfsaðferðir fælu í sér pyndingar, grimma, vanvirðandi eða ómannlega meðferð. Þau greindu einnig frá því að intersex fólk á Íslandi hefði takmarkað aðgengi að leiðréttingu vegna tíu ára fyrningarfrests til að kæra læknisfræðileg inngríp. Alþjóðleg samtök homma og lesbía og Evrópuumdæmi alþjóðabandalags homma og lesbía gerðu grein fyrir því að löggjöf á Ísland næði ekki beinlínis til mismununar vegna kynhneigðar, kynjaímyndar og tjáningar og kynjaeinkenna með tilliti til atvinnu, húsnæðis og heilbrigðis. Þau kölluðu einnig eftir því að löggjöf um hatursglæpi og hatursorðræðu fælu í sér ástæður kynjaeinkenna til þess að vernda viðkvæma hópa intersex fólks. Þau bentu á að Útlendingastofnun á Íslandi veitti enga þjálfun til starfsmanna sinna eða túlka um málefni er varða kynhneigð eða kynímynd þrátt fyrir leiðbeiningar Flóttamannahjálparinnar um að kröfur um stöðu flóttamanns næðu til kynhneigðar eða kynímyndar. Þau vonuðust til að Ísland myndi grípa til afgerandi aðgerða til að koma þessum málum í rétt horf fyrir næstu umferð allsherjarúttektarinnar.

4. Lokaathugasemdir ríkis sem úttektin nær til

394. Formaður íslensku sendinefndarinnar gerði grein fyrir því að af þeim 167 tillögum sem bárust nyttu 133 stuðnings Íslands og 34 var hafnað.

395. Sendinefndin lýsti yfir þakklæti sínu til allra þeirra sem tóku þátt, aðalskrifstofunni og skýrslugjöfunum þremur fyrir framúrskarandi og mikilvægan stuðning. Hún væri þakklát fyrir það mikilvæga og einstaka tækifæri sem allsherjarúttektin veitir til þess að skoða stöðu mannréttindamála á Íslandi.

396. Að lokum vitnaði sendinefndin í yfirlýsingu háttvirts utanríkisráðherra Íslands, Guðlaugs Þórs Þórðarsonar, að allsherjarúttektin hefði reynst gagnlegt verkfæri og að hún gerði öllum aðildarríkjum kleift - jafnvel þeim sem telja sig óaðfínanleg - að hlusta á athugasemdir og spurningar annarra; taka gagnrýni og tilmælum um að bæta stöðu mannréttindamála í heimalandi sínu.

(Blaðsíðum 75 – 131 hefur verið eytt [þar sem þær varða ekki Ísland])